УЛУҒ БАЙРАМ МУБОРАК

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

МАХСУС БАЙРАМ СОНИ

1967 ЙИЛ
6 ноябрь
ДУШАНБА
№ 262 (13.822)
Баҳоси 3 тийин

Бизнинг революциямиз учун ҳақиқий синов шу бўлдики, биз, қолоқ бир мамлакатда бошқа мамлакатлардан аввал, ҳокимиятни қўлга кирита билдик, идора қилишнинг совет формасига эга бўлдик, меҳнаткашлар ва эксплуатация қилинувчиларнинг ҳокимиятини қўлга киритдик.

В. Ульянов (Ленин)

АССАЛОМ, ОКТЯБРЬ!

Салом Октябрь, инсониятнинг эзгу-орзуларини рўёбга чиқарган, эй, улкан революция! Салом, эй, озодлик, барча меҳнаткашларга ҳуррият йўлини очиб берган мўътабар инқилоб! Жаҳон тарихининг тараққиётига ҳал қилувчи буюк таъсир ўтказган, капитализмнинг емирилиши, чириши даврини, коммунизмнинг тантанаси, жанговорона юриши даврини бошлаб берган, эй сен революциялар революцияси!

Ассалом, халқларга, миллатларга, элатларга беқиёс ҳуқуқ, тенглик, бахтиёрлик, порлоқ истиқбол йўлини очиб берган жонажон революция! Сенинг тенгсиз, жаҳонни ларзага солган, уни қайта қуриб, яшартирган улкан ишларингга таҳсинлар, офаринлар айтамиз. Эллик ёшинг, мардонавор жўшқинлик, қаҳрамонлик тўйингни муборакбод этамиз. Сен бошлаб берган энг саховатли, адолатли ишлар бутун дунё бўйлаб бирин-кетин ғалаба қилаётганлигидан беҳад мамнунмиз.

Кураш ва ғалабалар билан тўла эллик йиллик жанговар йўлимизга назар ташлар эканмиз, қўлларига қурол олиб улкан революцияни амалга оширган, Совет ҳокимияти барпо этган, революциямиз ютуқларини ўз қонлари, жонлари, меҳнатлари, ақл-заковатлари билан ҳимоя қилган боболаримиз, ота-оналаримиз, ака-опаларимиз жасоратига таҳсинлар ўқиймиз. Уларнинг ўлмас, ҳамиша барқарор сиймоси олдида бош эгамиз!

Ўзбекистон меҳнаткашлари барча халқларнинг улуғ йўлбошчиси, дўсти, қадрдони В. И. Лениндан, унинг даҳосидан, меҳрибонлигидан ҳамиша баҳраманд бўлдилар. Бу ўлкада Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш, қудратли индустрияни яратиш, саводсизликни тугатиш, маърифат ўчоқларини барпо этиш, миллий кадрлар тайёрлаш, пахтачиликни юксалтириш, улкан маданий революцияни ҳаётда амалга ошириш, чўлларга сув чиқариш, обод қилиш улуғ доҳиймиз В. И. Лениннинг ҳамиша диққат марказида бўлди. Улуғ йўлбошчимизнинг энг яқин шогирдлари, сафдошлари М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев, М. И. Калинин, Луначарский, Урицкий ва бошқалар, Туркистоннинг жанговар комиссарлари. Ўзбекистон республикасининг равнақига жуда катта ҳисса қўшдилар. Биз революциямизнинг шонли эллик йиллигини нишонлар эканмиз, юксак идрок, жанговар талант эгаси бўлган бу сиймоларни меҳр-муҳаббат билан тилга оламиз. Шу билан бирга республикамизнинг гуллаб-яшнаши йўлида курашган Й. Охунбобоев, Ф. Хўжаев, А. Икромов, С. Сегизбоев, А. Мўминов, М. Турсунхўжаев, У. Юсупов каби партия, Совет давлати арбобларини ва юзлаб, минглаб революция ветеранларини ҳурмат билан ёдга оламиз.

Улуғ Октябрь биз учун, Ўзбекистон меҳнаткашлари учун бениҳоя азиз ва мўътабардир. Чунки эксплуатация ва миллий зулмнинг жуда кўп азобларини чеккан, хўрланган, ҳақсиз-ҳуқуқсиз ўзбек халқи шу революция туфайлигина, Коммунистлар партиясининг раҳнамолиги туфайлигина юзага чиқди, озод нафас олди, тенгликка эришди.

Шарқда социализмнинг машъали деб фахр билан ҳақли равишда тилга олинадиган Ўзбекистон республикасининг эллик йил ичида қўлга киритган ютуқлари беқиёсдир. Илгари чор Россиясининг энг қолоқ ўлкаси бўлган Ўзбекистон энди ўзининг қудратли саноатига, қишлоқ хўжалигига, катта маданиятига эга. Саноатимиз революциядан илгариги даражага нисбатан 32 маротаба ўсди. Ўзбекистоннинг «зангори олови» Урал, пойтахтимиз Москванинг саноат корхоналарини дўстлик, қардошлик алангаси билан таъмин этмоқда. Бир вақтлар беш юз минг тоннага яқин пахта етиштирадиган бу ўлка ҳозир тўрт миллион тоннадан зиёд «оқ олтин» етказиб бермоқда. Қишлоқ хўжалигини, айниқса унинг муҳим соҳаси бўлган пахтачиликни механизациялаш борасида катта ишлар қилинди. Республикамизда бир ярим миллион тоннага яқин пахта машинада териб олинаётир. Маданий революция туфайли эришган ютуқларимиз чексиздир. Мактаб-маориф ишлари, фан-маданият борган сари ривож топмоқда. Республикамизда 39 та олий ўқув юрти, 150 га яқин техникум бор. Ўзбекистон Фанлар академияси, унинг юзлаб илмий-текшириш институтлари серқуёш ўлкамизнинг йирик илмий-маданият марказидир.

Совет халқларининг қардошлик оиласида коммунизм сари дадил, полвон қадамлар билан олға бораётган бахтиёр ўзбек халқи ўзининг фаровон ҳаёти ва порлоқ келажаги учун Улуғ Октябрдан, унинг йўлбошчиси Лениндан, замонамизнинг шон-шарафи, виждони, ақл-идроки, жамиятимизнинг раҳбар ва етакчи кучи шонли Коммунистик партиямиздан, рус халқидан абадий миннатдордир.

Улуғ Октябрнинг ғолиб, ҳаётбахш ғоялари дунёдаги барча меҳнаткаш халқларга порлоқ истиқбол йўлини ёритмоқда. Европа, Осиё, Африка, Латин Америкаси мамлакатларидаги халқлар Улуғ Октябрдан илҳомланиб, социализм йўлидан, тинчлик, миллий мустақиллик йўлидан дадил олға бормоқдалар.

Улуғ Октябрь бошлаган катта, шарафли, олижаноб иш жаҳон бўйлаб тарalмоқда. Чунки, Ленин партияси бошлаган иш инсониятнинг эзгу орзуларини рўёбга чиқарувчи халқларнинг асл мақсади ва интилишидир. Улуғ Октябрь иши бирдан-бир тўғри, бирдан-бир ҳақ ишдир.

ЛЕНИН МИНБАРДА. А. Герасимов чизган расм.

Қутловлар

Москвадан салом

КУЕШЛИ Ўзбекистон меҳнат аҳлини шонли Октябрь 50 йиллиги билан табриклайман. Уларнинг улуғ байрам арафасида бир неча миллион тонналик улкан «оқ олтин» хирмони тиклаганликлари хушхабарини эшитиб, ниҳоятда севиндим. Мен ўзбек элида бир неча бор меҳмон бўлганман, бу гўзал диёр меҳри қалбимдан абадий жой олган.

Н. ГРИБАЧЕВ, ёзувчи,
Ленин мукофоти лауреати.

Мақсадимиз — коммунизм

„АВРОРА»нинг қудратли садоси дунёда биринчи социалистик давлат туғилганини эълон қилган куннинг 50 йиллигини сизлар билан бирга байрам қилаётганимиздан беҳад хурсандман.

Совет Ўзбекистони эли, сизларни Улуғ Октябрнинг ярим асрлик тўйи билан чин кўнгилдан халқим номидан қутлайман.

Мирзо ТУРСУНЗОДА.
Душанба шаҳри.

Дўстлигимиз қудрати

ПАХТА ўлкасига салом! Ўзбекларнинг танглайи пахта билан кўтарилган деган гапларни кўп эшитганман. Шахсан ўзим Ўзбекистонни пахта ўлкаси деб биламан. Улуғ Октябрнинг 50 йиллик тантаналари кунида Совет Ўзбекистонига Украина ишчиларининг вакили сифатида қизғин қутлов йўллайман.

Алексей ЛУГАВСКИЙ,
Украина ССРдаги «Коммунар» металлургия заводи мартен цехининг пўлат эритувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Шогирд ва устоз

ҚУЁШ ва гуллар диёри — Ўзбекистоннинг бугунги нурни, нафосати, қудрати ва равнақи буюк Октябрнинг меваси, улкан самарасидир. Улуғ айём кунида ўзбекистонлик илм-фан соҳибларини чин қалбдан қутлаймиз, ижодда космик юксаклик тилаймиз.

Н. ДОРОЖКИН,
Белоруссия ССР Фанлар академиясининг академиги, Белоруссия ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби.

Ғафур ҒУЛОМ.

ПАРТИЯМГА МИНГ РАҲМАТ!

Кремль саройида минбардаги ўзбекман,
Менга улуғ партиям бу ҳуқуқни бахш этди.
Суюнчимдан бағримда минг боғ-у, минглаб чаман,
Довруғим жаҳондаги барча халқларга етди.

Отам тушда кўрмаган умид, орзу меники,
Шунчалар баланд экан кишининг азиз боши.
Шу муносиб шафқатлар бариси Лениники,—
Ўлмаган жони билан инсоният қуёши.
Уйимизни ёритур ҳар кимнинг ўз меҳнати,
Ҳар кимнинг ўз баҳори, ёзи, кузи, қиши бор.
Бизларга бегонадир бекорчилик иллати,
Мақсади, нияти бор, ҳар кимнинг ўз иши бор.
Мирзачўлдай саҳрога маърифат нурин берган
Лениннинг даҳосидир, Лениннинг имзосидир.
Озод Шарқ кўкрагига йирик дурларни терган
Лениннинг даҳосидир, Лениннинг имзосидир.
Сени улуғламоққа не ажаб сўз айтайин,
Бағримда чароғимсан, онамда кўзинг бор.

Дастурхон атрофида ҳамиша жойинг тайин,
Болаларим лабида айтиб кетган сўзинг бор.
Пахтакор ўзбеклармиз, гуркураган касбимиз,
Жаҳонга маълум бўлдик шу буюк ҳунар билан.
Шижоатли, қудратли наслимиз, насабимиз
Пахтакор бўлиб келган зар уланиб зар билан.
Уч марта қаҳрамонлик менинг халқимга хосдир,
Бўй баланд пахталарни экиб қўйган ўзимиз.
Партия тақдирлаган меҳнатимиз асосдир.
Демак, бебурд эмасдир шу минбардан сўзимиз.
Партиям буюклигин бир умр куйласам мен
Кучимга куч қўшилур, халқимга иззат, ҳурмат.
Шу минбарда тик туриб келажакни ўйласам,
Келажакка, Ленинга, партияга минг раҳмат!

ҲАММАНИНГ назари бутун инсониятга бахтиёр ҳаёт, янгича турмуш кечириш йўлини кўрсатиб бераётган, башарият иқболи учун мардонавор курашаётган Советлар мамлакати ва унинг пойтахти Москвага қаратилган. Совет ҳокимиятининг эллигинчи йиллигига бағишланган байрам катта тантаналари ҳам шу ерда улуғ Москвада бўлади. Суратда: Москва Қизил майдони.

ТАСС фотохроникаси.

МЕҲНАТ СОВҒАЛАРИ

- Пиллачиларимиз юбилей йилида давлатга 19400 тонна «кумуш тола» сотиб, планни 114 процент бажардилар.
- Ўзбекистон чорвадорлари ҳам ажойиб ғалабага эришдилар. Улар давлатга қоракўл тери сотиш планини 115,8 процент бажардилар, бултургига нисбатан юз минглаб дона кўп қоракўл тери етказиб берилди.
- Лубкорларимиз эса, давлатга пландаги 265 минг тонна ўрнига 298 минг 367 тонна каноп пояси сотиб, планни 112,6 процент бажардилар.
- Жун етиштиришда яхши натижаларга эришилди, давлатга пландаги 206000 тонна ўрнига 211737 тонна жун топширилиб, план 102,8 процент бажарилди.
- Паррандачилар ҳам юбилей йили планини ошириб бажардилар. 171 миллион 361 минг дона тухум тайёрланди. Бу, ўтган йилнинг шу муддатидагига нисбатан 7 миллион 238 минг дона кўпдир.

50 йиллиги

Совет ҳокимияти ўзбек халқига ҳам ривожланишнинг ёрқин йўлларини кўрсатиб, унинг ҳар соҳада юксалиши учун имкониятлар яратиб берди. Буни рақамлар тили билан қуйидагича изоҳлаш мумкин:

⊙ Революциядан аввал «Саноат» деб аташга арзигулик корхоналари бўлмаган Ўзбекистон ҳозир саноатнинг юздан ортиқ тармоғига эга.

⊙ Шу кунларда республика саноат, қурилиш ва транспорт тармоқларида 900 мингга яқин ишчи ва хизматчи, 70 минг инженер-техник ишлаб турибди.

⊙ Кейинги уч йилнинг ўзида республикада машиналар, приборлар ва материалларнинг 114 та янги нусхаси яратилди.

⊙ Арзимаган нарсани ҳам хорижий мамлакатлардан ташиб келтирган ўлка шу кеча-кундузда 90 дан ортиқ мамлакатга саноат маҳсулоти экспорт қилмоқда.

⊙ «Ташсельмаш» ва «Таштекстильмаш »заводи каби корхоналаримизнинг маҳсулотлари жаҳон бозорида рақобатчига йўлиқмаяпти.

⊙ Республикада кўмир қазиб чиқариш 3,5 баравар ортди.

⊙ Ҳозир республика ҳар уч кунда революциядан олдинги бир йилда қазиб олинганига баравар миқдорда нефть қазиб чиқаряпти.

⊙ Машинасозлик саноатида ялпи маҳсулот тайёрлаш 250 баравар юксалди.

УЧРАШУВ

Доҳий беғоят хурсанд.
Елкада ўзбек тўни.
Чеҳрасида мамнунлик,
Табассум, самимият.

Таърифларга сиғмайди
Бу учрашув мазмуни,
Амалга ошди бугун,
Ахир, минг йиллик ният.

Шарқни мужассам этиб,
Доҳийси ҳузурида
Жам бўлишган эдилар
Ўзбек, қозоқ ва қирғиз.

Эркин суҳбат... Хуш давра...
Бахт акси кўз нурида,
Ильичнинг ҳар бири сўзи
Дилларда отар илдиз.

Улар изҳор этишар
Армону орзуларин:
—Озод Шарқ саломини
Қабул эт, дерлар, устоз!

Доҳий меҳр-ла тинглаб
Уларнинг дил сўзларин,
— Ташаккур, ўртоқлар, дер,
Ишларингиз жуда соз!

Мангу яшар юракда
Бу учрашув қувончи,
Юртни нурга чулғади
Лениннинг бахт қуёши!

ҚОНДОШ ВА ЖОНДОШЛАР ТАБРИГИ

ПЎЛАТДАН МУСТАҲКАМ

Инсоният баҳорининг ҳаётбахш нурларидан баҳра олган Совет кишилари қардошлик оиласида ўзбеклар ва қирғизлар қанчалик бахт-саодатга эришганини таърифлаш учун сўз тополмай қийналасан, киши. Ўзбек ва қирғиз халқлари бир-бирига қўшнигина эмас, балки бир-бирига қондош ва жондош, бир-бирига устоз, бир-бирига шогирд халқлардир. Ўзбек йигитлари қирғиз қизларининг яйлов навосидан илҳом олишса, қирғиз қизлари ўзбек йигитларининг пахтазордаги мардлиги, жасоратидан руҳланишади. Пахтакорлар ва чорвадорлар ўртасидаги бу дўстлик халқларимизга ўтмишда қолоқ ўлкани юксак тараққий этган республикага айлантиришда катта мадад бўлмоқда. Бугун Советлар юртининг 50 йиллик тўйи кунида, ўзбек оғаларимизга оташин саломимизни, иззату-икромимизни, самимий миннатдорчилигимизни изҳор қилмоқчимиз.

Ярим асрдан бери давом этиб келаётган пўлатдан ҳам мустаҳкам, мусаффо осмонимиздай беқиёс дўстлигимиз бундан буён янада мустаҳкамланаверсин!

Алла АНОРОВ,
Аравон районидаги қўриқ «Пахтачи» совхозининг бригада бошлиғи, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони,

Тўйчи КЎЧИБОЕВ,
Аравон районидаги Жданов номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Олий Советининг депутати.

Тўпчибой ЮНУСОВ,
Қорасув районидаги Карл Маркс номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.
Қирғизистон ССР, Ўш области.

Туркистон халқларининг вакиллари В. И. Ленин қабулида.
Л. Абдуллаев чизган расм.

ЙИЛЛАР ҚИССАСИ

ҚУЁШ ВАТАНИ

Бугун чин арафа. Эртага совет халқлари жаҳон афкор оммаси билан биргаликда Совет давлатининг 50 йиллик тўйини нишонлайдилар. Бу улкан тўйга бутун мамлакат катта-катта тўёналар билан келди. Кишиларимиз фазони забт этди, «Венера-4»имиз Зуҳрога қўнди. Саҳроларда каналлар қазилди, фан саройлари қурилди. Ишчи-деҳқонларимиз жаҳоннинг энг юқори кўрсаткичларига эришдилар. Олимларимиз оламни танг қолдирдилар.

1917 йилнинг 7 ноябрида миллиард йиллик тарихга эга бўлган олам ларзага келди. Дунёда биринчи марта янги давлат — Ишчи-деҳқон ҳокимияти вужудга келди. Бунга етишгунча кўп қонлар тўкилди. Ўша қонлар ўрнида гулзорлар унди.

Мен ҳам ўша алангали йилларда оддий бир солдат сифатида халқ билан ёнма-ён борганим билан фахрланаман. 1918 йилнинг декабрида Тошкентнинг Ёнтоқ қишлоғи йўлида босмачилар тўдасининг бошлиғини ўзим қўлга туширган эдим. У 25 туяда Тошкент томон қурол олиб келаётган эди. Уйидан 400 та милтиқ, 4 та пулемёт, 100 та тўппонча, 4 яшик ўқ топилди.

Хуллас, алангали йилларда ўт-олов кечиб, Тошкентда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлашда эл қатори ҳиссамни қўшдим.

Мен 49 йилдан бери шонли Ленин партиясининг сафида турганимдан ўзимда йўқ хурсандман. Оламга қуёшдай нур сочиб турган Ватанимнинг тўйини ер юзидаги софдил, тинчликсевар, тараққийпарвар инсонлар қатори қалбим шодликка тўлиб кутиб эляпман.

Қ. МАЪЗУМОВ,
1918 йилдан КПСС аъзоси.

ЕРДАН ОЙГАЧА

Улуғ инқилобнинг қуёшдек нури Қорақалпоқ чўлларига етиб келганда ёшим 18 да эди. Эл қатори қўлимга қурол олиб, Қорақумнинг қора қурти — Жунаиднинг галаларини тугатишда жанг қилдим. Енгдик. Бутун совет халқи ўзининг ички ва ташқи душманларини ер тишлатди. Мамлакатда тинч қурилиш бошланди. Биргина Қорақалпоғистонга назар солсак, менинг халқим ҳам Ердан Ойгача бўлган масофани босиб ўтди.

Инқиллаган чиғириқлар ўрнида ГРЭСлар қад кўтарди. Туя карвонларининг ўрнини ҳаво лайнерлари эгаллади. Халқ бутунлай саводсиз эди, эндиликда фан арбобларига эгамиз. Халқ турли касалликларга дучор эди. Энди сон-саноқсиз врачлар бор. Халқ соғлом, тетик, бақувват.

Чўпон-чўлиқлар калтак зарбидан бўйни узилиб тушай деган эди. Эндиликда уларнинг яйловларида юз минглаб қўйи бор. Улар Меҳнат Қаҳрамонлари. Пахтачилик Шомурод ота Мусаев каби деҳқончилик илмининг академикларини оламга танитди.

Гапираман десам гап кўп. Юрагим симобдай қалқиб турибди. Октябрь берган, Ленин йўргаклаган халқлар дўстлиги яратган ғалабанинг қайси бирини айтай. Бунинг таърифи достонларга сиғмайди.

Тарихан жуда қисқа давр—эллик йил бадалида менинг қорақалпоқ халқим ҳам қардошлар даврасида Ердан Ойгача бўлган масофани босиб ўтди.

Ўрозимбет ХОЛМУРОДОВ,
Ўзбекистон ССР ва Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган врач.

ЎТМИШНИ ЭСЛАБ...

Бухоро район Ширбудин қишлоқ Советининг дастлабки раисаси, пенсионер, 1939 йилдан КПСС аъзоси Истат Авезова ҳикоя қилади:

... Баҳор ойлари эди. Қирқдан ортиқ қиз-жувон тезроқ араваларга чиқишга ошиқарди. Синглим Назокат Остонова икковимиз бир отга мингашдик. Кўпгина эркаклар хотинлари, опа-сингиллари ёхуд қизларининг аравага чиқишига қаршилик кўрсатишмоқда эди.

Бир вақт Ғулом Сами деган ўртаҳол деҳқон қаердандир от суриб келиб қолди. У бизга яқин келиб:

— Тўхтанглар! Бу менинг опам, — деди аёллардан бирига яқин бориб, — уни қолдиринглар. Паранжисини ташлаб шарманда бўлмасин!

— Опангиз эркин, унинг ихтиёри ўзида, — дедим кўзлари қизариб турган ҳалиги кишига.

Ғулом Сами гапимизга қулоқ солмай қамчи ўхталиб биз томон бостириб келди-да, кетма-кет ура бошлади. Назокат ҳам, мен ҳам унга қамчи босдик. Менинг елкамда кўкимтир доғ қолди. Совет ҳокимиятига тарафдор эркаклар Ғулом Самини тутиб қолишди.

... Аравалар йўлда давом этарди. Паранжили аёллар бир-бирига қисилишиб чўккалаб ўтиришарди. Улар қаерга бораётганликларини аниқ билишарди. Паранжи-чимматни ўтга отгани, қоронғи кулбаларда заъфарон бўлган чеҳраларини гул-гун яшнатгани боришарди. Аравалар силкина-силкина Сепулон қишлоғи яқинидаги қабристон ёнида тўхтади.

— Етиб келдик, — дедим қиз-жувонларга.

— Хайрият соғ-саломат келдик. Бугун эзгу орзуларингиз ушалади, — деди Назокат Остонова баланд овоз билан.

— Тушинглар, гулхан!...

Қиз-жувонлар аравадан сакраб-сакраб тушганларида қабристон четида гулхан ловуллаpди. Ширбудинлик қиз-жувонлар паранжи-чимматларини ана шу гулханга улоқтирдилар. Саида, Маъмура, Фозила, Назокат, Бахшандалар чимматларини биринчи бўлиб ўтга отишди. Шундай қилиб Ширбудин қишлоқ Совети депутатлари, активистлари ёрдамида паранжи балоси умрбод даф этилди...

Коллективлаштириш даврида ҳам Ширбудин қишлоғининг фаоллари катта ғайрат кўрсатишган. Ёшларни мактабларга тортган, етим-есирларнинг турмушини яхшилаган, колхозлаштириш ишларида жонбозлик кўрсатган кишиларнинг номларини ҳурмат билан эслаймиз. Ширбудин, Қумрабод, Сепулон қишлоқларида коллектив хўжаликлар тузишда депутатлар алоҳида ибрат кўрсатганлар.

Бизнинг ҳаракатларимиз Совет ҳукуматининг душманларига ёқмас эди. Ички душманлар қишлоқ активистларининг пайига тушиб, баъзан яширин, баъзан ошкора изғиб юрардилар. Ширбудин қишлоғида коллектив хўжалик ташкил қилишда фаол қатнашган Қилич оға, Одил полвон ва бошқалар қаҳрамонларча ҳалок бўлишди.

Ҳозирги пайтда Ширбудин қишлоғини таниб бўлмайди. Хонадонлар Ильич нури билан чароғон, кўчаларга асфальт ётқизилган. Бу ерда ҳозир область тажриба станцияси жойлашган.

ФАКТЛАР ҲИКОЯСИ

● 1917—1967 йиллар ичида Ўзбекистонда 22 театр ташкил этилди. Шулардан 4 таси — Тошкент (Ҳамза номли), Самарқанд, Қўқон, Каттақўрғон ўзбек драма театрлари, 3 таси — Фарғона, Самарқанд ва Тошкент (М. Горький номли) рус драма театрларидир.

● Республикада иккита филармония мавжуд. Ҳозир Ўзбекистон давлат филармонияси ва Бердах номли қорақалпоқ филармонияси меҳнаткашларга яхши маданий хизмат кўрсатмоқда.

● Ўзбекистонда болалар учун қўғирчоқ театри ҳам бор.

● Ҳозир Ўзбекистонда 32 халқ театри ишлаб турибди. Тошкент шаҳрининг ўзида учта Халқ театри бор.

Сўнмас у йиллар шуҳрати

фахр

Бугун Ватанимизда улуғ тантана — Совет ҳокимиятининг 50 йиллик тўйи. Инқилоб байрами! Бугун меҳнат аҳлининг завқшавқи беҳад ошган кун.

Йиллар ўтаверади. Қанча-қанча сувлар оқади, неча баҳор келиб, чечаклар қулф уради. Бироқ йиллар асрлар этагини тутган сари халқлар, авлодлар дилида Октябрь Қуёши балққан кун тобора табаррук ва янада муқаддас бўлиб қолаверади. Оловли йилларнинг шуҳрати, коммунистларнинг зафарли юриши, эрк учун, инсон бахт-саодати учун жасорат камарини белга боғлаган Ленин наслининг қаҳрамонликлари тилларда достон бўлаверади. Зероки, улуғ революциямиз замирида оламшумул мазмун бор.

Ўз эрки ва тақдирига хўжайин, Ленин даҳосидан баҳра олган халқ нималарга қодир эканини эндиликда бутун жаҳон кўриб турибди. Ватанимиздаги кўпмиллатли халқлар турмуши қисқа даврда нақадар ўзгарди. Ҳаётимизнинг ёрқин истиқболига назар ташлаб, кўнглинг тоғдек кўтарилади. Булар инқилоб туфайлидир. Лекин бу зафарлар осонлик билан қўлга киритилгани йўқ. Тенгсиз жанглар бўлди. Улуғ Ленин партиясининг таълимини олган, курашларда тобланган коммунистлар барча қийинчиликларни енгиб, Октябрь байроғини синовлардан омон-эсон олиб ўтдилар. Биз ана шу жангларнинг қатнашчиси, ўша кунларнинг жонли гувоҳларимиз. Бизга шундай шараф, бахт насиб бўлган. Кўҳна дунёни яшартирган марди-майдонлар қаторида, коммунистлар сафида бўлиш чинакам катта бахт.

Кекса тарих коммунистлар зиммасига улкан вазифалар юклади. Ленин партияси бу вазифаларни шараф билан бажарди. Граждан уруши йилларида ҳам, хўжаликни тиклаш, коллективлаштириш даврида ҳам, Улуғ Ватан уруши пайтларида ҳам коммунистлар ҳамиша авангард бўлдилар. Улар партия топшириғига доим тайёр туриб қаерга деса ўша ерда ҳозир-нозир бўлдилар. Керак бўлса жонларини фидо этдилар. Биз уларни абадий эъзозлаймиз. Қишлоқ ва шаҳарларимиз беқиёс ўзгарганлиги, фанимиз, маданиятимиз равнақ топаётганлиги, саноатимизнинг дев қадам суръати — мана шуларнинг ҳаммасида жангларда қурбон бўлган сафдошларимизнинг руҳи яшамоқда.

Биз порлоқ замонда пиру-бадавлат, фаровон ҳаёт кечирмоқдамиз. Ўтган кунларимизни ҳурмат билан эсга олиб, ёрқин келажакка умид билан бормоқдамиз. Ватанимизни янада қудратлироқ, халқимизнинг янада фаровон яшаши эзгу ниятимиз. Бугунги орзумиз эртанги амалий ишимиздир. Биз ҳозирги авлодга катта ҳавас билан, зўр меҳр билан қараймиз. Уларнинг меҳнат жасорати жанглардаги қаҳрамонлигимизнинг давоми деб биламиз.

Мамлакатимизда коммунизм тантанаси яқин, у бутун жаҳонни ҳаётбахш нури билан чулғаши аён. Шу боисдан жаҳон халқлари бизнинг Ватанимизга ҳавас билан қарамоқдалар. Халқлар орзуси албатта ушалажак. Коммунизм учун хизмат қилганлар, Улуғ офтоб бешиги тепасида турганлар абадий яшайди.

З. ЮСУПОВА,
1918 йилдан КПСС аъзоси, шахсий пенсионер,

М. ҒАФФОРОВА,
1917 йилдан КПСС аъзоси, шахсий пенсионер,

И. И. СИЛИН,
1905 йилдан КПСС аъзоси, Иттифоқ аҳамиятига эга бўлган пенсионер.

А. ТОЛИПОВ,
1917 йилдан КПСС аъзоси, шахсий пенсионер,

П. Ф. ПАЛЬЧИКОВ,
1917 йилдан КПСС аъзоси, шахсий пенсионер.

ФАКТЛАР ҲИКОЯСИ

● Ҳамза номли театр саҳнасида «Гамлет» драмаси минг мартага яқин, «Алишер Навоий» спектакли 700 га яқин, «Отелло» эса СССР халқ артисти Аброр Ҳидоятов иштирокида 500 мартадан ортиқ қўйилди.

● Атоқли ўзбек санъаткорларидан 15 киши Ҳукуматимизнинг юксак мукофоти — СССР халқ артисти унвонига сазовор бўлган. Фақат театр соҳаси бўйича 64 нафар киши республика халқ артисти унвонини олган.

● Санъаткорлардан 21 киши СССР Давлат мукофоти лауреатлигига муяссар бўлишган.

● Ватанимиз пойтахти Москвада беш марта — 1937, 1951, 1957, 1959 ва 1967 йиллари Ўзбекистон адабиёти ва санъати декадалари ўтказилган.

Қишки саройнинг олиниши
Рассам А. Плотнов чизган расм.

ТЎЁНАМИЗ

Қутлуғ байрам арафасида «СоветЎзбекистони» мухбирига янги Тошкент бунёдкорлари ажойиб меҳнат совғалари тайёрлаганликлари ҳақида қуйидагиларни маълум қилдилар.

ВАЪДАГА ВАФО ҚИЛДИК

Биз Тошкентнинг ҳусну жамолини яна ҳам очиш учун бошланган юришда қатнашиб, ваъдамизга вафо қилганлигимизни Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги нишонланаётган бугунги кунда айтиш билан бахтлимиз. Белоруссиядан келган қурувчи-монтажчилар коллективи кўзланган маррани эгаллади. 19,5 минг квадрат метр уй-жой бинолари қуриб тамомланди.

В. ФЕНЕНКО,
Белоруссия қурилиш-монтаж поездининг бошлиғи.

900 КВАРТИРА ТАЙЁР

Ўзбекистонликлар Ленинградни қамалдан қутқаришда қанчалик жонбозлик кўрсатган бўлсалар, бугун Ленин шаҳридан келган бинокорлар армияси Тошкентда ҳам шундай жасорат кўрсатмоқда. Ленинградлик қурувчилар Тошкентда кўплаб оилалар истиқомат қилиши мумкин бўлган кўркам уйлардан бирданига 17 тасини топширдилар.

М. ЗАВЬЯЛОВ,
«Ленташтрой» бирлашган қурилиш касаба союз комитетининг раиси.

ЯХШИЛИКНИ УНУТМАЙМИЗ

Украина ерларини немис-фашист босқинчиларидан халос қилганлар орасида кўпгина ўзбеклар ҳам бор эди. Уларнинг қон кечиб, жонлари таҳликада қолганда ҳам Украина ерлари озодлиги учун жанг қилганликлари бизнинг ҳамиша ёдимизда.

Мана бугунги кунда украиналик бинокорлар янги Тошкентни бунёд этиш борасида Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги шарафига катта тўёна тайёрлаганликларини айтиш билан мамнунман. Ҳозиргача Украина қурувчилари 78 минг квадрат метр ҳажмда уй-жой биноларини қуриб фойдаланишга топширдилар. Шу йил охиригача яна 24 минг квадрат метр уй-жой қуриб тамомланади.

А. ЛЕПЛЕР,
«Укрстрой» тресги бошқарувчисининг ўринбосари.

ИФТИХОР

Пиримқул ҚОДИРОВ.

Жаҳоннинг сиёсий харитасида қизил ранг олган Ватанимиз бугун кўзимизга йигирманчи аср шамолларида ҳилпираб турган улкан бир ол байроққа ўхшаб кўринади.

Қурбонлар қонидан қизил бўлган муқаддас байроқ ўтган асрда Париж Коммунасининг ғалабасидан оламга хабар берган эди. Аммо бу ғалаба узоқ умр кўрмаган эди. Шуни билган душманлар Улуғ Октябрь байроғини ҳам «тезда йиқилади» деб ўйлашган, уни йиқитиш учун бутун кучларини ишлатиб ҳам кўришган эди.

Аммо Владимир Ильич Ленин тузган Коммунистик партия эллик йилдан бери Октябрь Революциясининг байроғини олға олиб бораяпти, тобора юксакка кўтараяпти. Қизил Байроқни Рейхстаг устига тикиб, одамзодни фашист балосидан қутқарган, яна шу байроқни тарихда биринчи бўлиб Ойга, Зуҳро юлдузига олиб чиққан ўн беш баҳодир — ўн беш қадрдон республика бугун ўзларининг ярим асрлик ғалабаларини байрам қилаётирлар.

Биз бу ўн беш баҳодирнинг ҳаммаси билан фахрланамиз. Айни вақтда, шу ўн беш баҳодирнинг бири — Ўзбекистонимиз эканлиги қалбимизни алоҳида ифтихор туйғуси билан чулғайди.

Ўтган асрларда дунёга келиб кетган боболаримиз бугун кўз очиб республикамизга бир назар сола олсалар эди, Ўзбекистоннинг ҳозирги қудратини, шуҳратини, гўзаллигини, бойликларини, одамларини кўриб, ҳайратдан ёқаларини ушлашлари муқаррар эди.

Бу йилги тўрт миллион тонна пахтамиз ўтмишда мисли кўрилмаган бойликдир. Пилла, қоракўл, мева — булар ер устида етилади. Ер остидан чиқаётган Бухоро ва Косон гази, Мурунтов олтини, Олмалиқ маъданлари... Эҳ-ҳе, айтиб тамом қилолмайсиз. Она еримизнинг ҳар бир қаричи шунчалик бойликлар бераяптики, бугунги Ўзбекистон тупроғини нуқул олтин десак муболаға бўлмас.

Қариялар «тупроқ олсанг олтин бўлсин» деб тилак билдиришса, «тупроқ ҳам олтин бўлармиди, бу алхимикларнинг гапи-ку» деб ичимизда кулган пайтларимиз бўлар эди. Мирзачўл, Марказий Фарғона, Қарши атрофлари янги водийларга айланди, қуриб, шўр босиб ётган чўлларнинг тупроғини ҳам совет кишилари олтинга баравар қилдилар. Энди буни кўриб «қарияларнинг тилаги ҳам бежиз эмас экан» дегингиз келади. Фақат бу тилакнинг амалга ошиши учун инсондаги зўр куч-қудрат, истеъдод бутунича юзага чиқиши зарур экан.

Хонлар, беклар, мустамлакачилар даври меҳнаткаш ўзбекнинг маънавий дунёсини даҳшатли даражада чеклаб, унинг куч-қудратига кишан солиб қўйган эди. Бир вақтлар Берунийни, Навоийни, Улуғбекни берган халқ ўн еттинчи, ўн саккизинчи асрларда уларга тенг келадиган сиймолар етиштира олмади. Ўн тўққизинчи аср—жаҳонда беҳад зўр илмий, техникавий кашфиётлар асри, улуғ олимлар асри бўлди, аммо шу асрда халқимиздан бирорта буюк олим чиқмади. Халқимизнинг чексиз потенциал кучлари тоғ кўчкиси тагида қолиб кетган бебаҳо конлардай асрлар давомида бекилиб ётди.

Улуғ Октябрь революцияси мана шу мудҳиш тоғ кўчкисини портлатиб, улоқтириб ташлади, халқимизнинг қудратини, истеъдодини озод қилди. Аҳолининг тенг ярми бўлган аёллар «ичкари»дан чиқди, паранжидан қутулди. Улуғ Октябрь улар учун эрк қуёши бўлиб порлади. Аёллар ёруғ дунёга чиққач, халқимизнинг куч-қудрати яна бир неча даража ошди.

Биз ўтган асрларда бошқа мамлакатлар, бошқа халқлар билан дуруст алоқа боғлай олмай, «ўз ёғимизда ўзимиз қоврилиб» ётган бўлсак, ва бунинг натижасида оламдан хийла узилиб қолиб, маънавий дунёмиз анчагина маҳдудликка учраган бўлса, Совет Ҳокимияти даврида бу балолардан ҳам халос бўлдик. Советлар Иттифоқига кирадиган ҳамма халқлар энди бизга қон-қариндош бўлиб қолдилар.

Ўзбекистон—дунё океанларидан энг узоқ бир диёр—ўтган замонда жаҳоннинг энг қолоқ ўлкаларидан ҳисобланган бўлса, ҳозир республикамиз жаҳоннинг энг тараққий этган илғор мамлакатлари сафида бораётир. Бундан ярим аср бурун машина нималигини яхши тасаввур қилолмайдиган кишиларимиз ҳозир дунёнинг энг аъло пахта териш машинасини ишлаб чиқардилар. Тошкентимизда яратилган бу машина чет элларда ҳам зўр шуҳрат қозонди. Бурун қолоқ хом ашё базаси бўлган баъзан ҳатто игнани ҳам чет элдан сотиб олган ўлкамиз, энди мана шундай пахта териш машинасини чет элларга ҳам экспорт қиляпти. Бундан ярим аср бурун табиий газни «илоҳий куч» деб унинг яқинига боришдан чўчиб юрган кишиларимиз ҳозир бу газ билан республикамизни таъминлаб, яна буёғи Уралга, буёғи Москвага «зангори олов» етказиб беряптилар.

Яқинларгача Қизилқум қашшоқ, ўлик бир саҳро саналиб юрган бўлса, совет кишилари ҳозир унга ҳам жон ато қилдилар. Ленин мукофотининг лауреати, ўлмас академигимиз Ҳабиб Абдуллаев ва унинг истеъдодли шогирдлари республикамизнинг ер ости бойликларини кашф қилишдай мислсиз зўр ютуқларга эришдилар. Газлининг гази, Мурунтовнинг олтин конлари бизнинг Қизилқум саҳроси ҳақидаги тасаввурларимизни бутунлай ўзгартириб юборди. Бу саҳро эмас олтинзор экан.

Хуллас, бугунги Ўзбекистонда ҳар бири зўр ифтихор туйғусига муносиб ғалабалар, кашфиётлар, моддий ва маънавий бойликлар жуда кўп. Буларнинг ҳаммаси — Октябрь революциясининг меваларидир. Демак, қалбимизни тўлдирган ифтихор туйғусининг бош манбаи ҳам бугун эллик ёшга тўлган улуғ Октябрь социалистик Революцияcидир.

Шу улуғ ифтихор манбаи қуёшдай абадий бўлсин!

Шарқ дарвозаси. Тошкентимизнинг Вокзал майдонида Туркистоннинг 14 комиссарига ўрнатилган ёдгорлик одамларнинг зиёратгоҳига айланиб қолган. Чунки кексаю, ёш бу ерга келиб, мангу машъала ёнида туриб бахтимиз учун курашганлар хотирасини зиёрат қилишни ўзлари учун ҳам фарз, ҳам қарз деб ҳисоблайдилар.

И. Глауберзон фотоси.

● 1913 йили Ўзбекистонда 1.520 минг гектар суғориладиган майдонда қишлоқ хўжалик экинлари, шу жумладан 429,3 минг гектар ерда пахта етиштирилган эди. Ҳозирги вақтда республикадаги суғориладиган ерлар майдони 2.589 минг гектарга, шу жумладан пахта майдони қарийб 1 миллион 700 минг гектарга етди.

● 1913 йили ҳар гектар ердан 13 центнерга яқин ҳосил олинган, ҳаммаси бўлиб 521,7 минг тонна пахта етиштирилган эди. Бултур ҳар гектар ердан 25,1 центнердан ҳосил олинди ва 4 миллион 82 минг тонна пахта етиштирилди. Ўтган даврда пахтанинг ҳосилдорлиги икки бараварга, ялпи ҳосили эса 8 бараварга яқин ошди.

● Ҳозирги вақтда Ўзбекистон Совет Иттифоқида етиштирилаётган пахтанинг 70 процентини, пилланинг ярмидан кўпроғини, қоракўл терининг 37 процентини, шолининг 20 процентга яқинини, канопнинг 95 процентини бермоқда.

● Совет ҳокимияти йиллари мобайнида республикада етиштирилган сутнинг миқдори 4,3 баравар, гўштнинг миқдори 1,4 баравар, жуннинг миқдори 3,8 баравар, тухумнинг миқдори 6,6 баравар, қоракўл терининг миқдори 3,8 баравар кўпайди.

● Революциядан илгари ҳозирги Ўзбекистон қишлоқ хўжалигида 135 мингта омоч, 1100 та плуг, 337 та темир борона, атиги 12 та чигит экадиган сеялка бор эди. Ҳозир республикамиз колхоз ва совхозларининг машина-трактор паркида турли маркадаги 140 мингта тракторлар, 27 мингта пахта териш машинаси, 6950 та ғалла ва маккажўхори ўрадиган комбайнлар, 33 мингта юк автомобиллари, 600 мингтадан ортиқ бошқа хил қишлоқ хўжалик машиналари ва асбоблари бор.

Бекободдаги Ўзбекистон металлургия заводини оғир саноатимизнинг қалдирғочи деса бўлади. Суратдаги пўлат қуювчи Маннон Мирзаматов эса ўзбек ишчилар синфининг намоёндасидир.

Чапдаги суратда: Тошкент тўқимачилик комбинатининг зебо қизларидан Мамлакат Расулхўжаева ва Зарифа Тошмуҳамедова ўртоқлар.

Ўнгдаги суратда: Чорвоқ ГЭСи қурилишининг электр пайвандчиси Абдулла Абдуқодиров.

И. Глауберзон фотолари.

Суратда: Сурхондарё областидаги «Сайрон» совхозининг бош чўпони Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Эргаш Шамаев.

А. Тўраев фотоси.

Суратда: Кўшкўпир районидаги «Тошкент» колхозининг моҳир теримчиси Ширин Холмуродова.

Д. Шчедринский фотоси.

ҚИШЛОҚ МАДАНИЯТИ

ИСТИҚБОЛ ЙЎЛИ

ЛАВҲА

Саҳий куз. Ҳаммаёқда ҳосил тўйи. Избоскан районидаги «Партия XX съезди» колхозига йўл олдим. Автобус Андижон — Пойтуғ йўлидан ўтиб борарди. Икки томонда узоқ-узоқларга чўзилиб кетган оппоқ пахтазор, қадди расо тераклар, тол ва тут дарахтлари. Обод қишлоқлар, сўлим боғлар кишига ҳузур бағишлайди.

Табиат чиройига, озод меҳнат самарасига маҳлиё бўлиб, район марказига етиб келганимизни ҳам сезмай қолибман.

Машинадан тушиб, колхоз идорасига кирдим. Идорада мени ўрта ёшлардаги истараси иссиқ бир аёл билан таништиришди.

— Колхоз раисининг маданият ва турмуш масалалари бўйича ўринбосари Жамила опа Исҳоқова, шу киши бўладилар.

Колхозларда илгари бу лавозим йўқ эди. Ниятимиз шу янги, хайрли ишга қўл уриб, қисқа вақтда унинг нақадар фойдали эканлигини амалда кўрсатган, ташкилотчи аёлнинг тажрибасини ўрганиш эди. Колхозларнинг йирик ва кўп тармоқли хўжаликларга айланиши, қишлоқларда кенг кўламда олиб борилаётган маданий қурилиш ишлари бу соҳа билан махсус шуғулланишни тақозо этарди.

Андижон область партия комитети буни чуқур англаб, яхши ташаббус кўрсатди. 1966 йилнинг баҳорида йирик колхозларда маданият ва турмуш масалалари бўйича раис ўринбосари лавозимини жорий қилди.

«Партия XX съезди» колхози республикадаги йирик хўжаликлардан бири ҳисобланади. Колхоз аҳли қарийб 2600 гектар ерда деҳқончилик қилади. Ўтган йили колхоз давлатга ҳар гектар ердан 32 центнердан пахта сотди. Бу йил ҳосилдорлик гектарига 34 центнерга етказилиб, қарийб 8000 тонна пахта тайёрланади. Ҳозир меҳнатсевар пахтакорлар ғайрат билан ишлаб, марраға жадал интилмоқдалар.

Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг кўпайиши бевосита колхоз даромадининг ортишига олиб келмоқда. Бу ҳол ўз навбатида колхоз оилалари пул бюджетининг кўпайишини таъминламоқда. 1966 йилда колхоз 3 миллион 103 минг сўм даромад қилди. Биргина Отажон Юнусов оиласи 4748 сўм, Болтабоев Абдумалик оиласи 3824 сўм даромад олди. Йилига 1500-2000 сўм иш ҳақи олганлар колхозда кўпчиликни ташкил қилади.

Даромаднинг ортиши билан колхозда ободончилик ишлари кенг миқёсда олиб борилмоқда. Колхоз қишлоғи бош план асосида қайта қурилмоқда. Унда 4 та магистрал ва бир неча кварталларга бўлинган кўчалар очилмоқда. 5000 ўринли стадион, 1000 ўринли мактаб, 3 та мактабгача болалар муассасаси, соғлиқни сақлаш ва маданий-маиший бинолар қурилади. Планда кўзда тутилган 1100 уйдан 400 таси қуриб битказилди. Қишлоқ тўла электрлаштирилди ва радиолаштирилди. 100 ўринли автомат-телефон қишлоқ аҳолисига хизмат қилмоқда.

Жамила опа колхоз қишлоғида рўй бераётган мана шу ўзгаришлар ҳақида ҳикоя қилиб берди.

— Колхоз правлениеси, — деди опа, — қишлоқ аҳлининг маданий турмуш кечиришини ташкил қилишга жиддий эътибор бермоқда. Колхознинг 4 новвойхонаси, 12 магазини бор. Маиший комбинат меҳнаткашларга намунали хизмат қилмоқда.

Посёлка хонадонларида газ ва водопровод тобора кенг ўрин олмоқда, уйларга буғ иситқичлар ўрнатилмоқда.

Колхозчилар тобора кўпроқ маданий-маиший буюмлар сотиб олмоқдалар. Колхоздаги 651 хонадонда телевизор, 110 хўжаликда радиоприёмник бор. Холодильник, кир ювиш машиналари, пилесос каби замонавий буюмлар колхозчилар меҳнатини енгиллаштирмоқда. Биз янги ташаббус бошладик. Колхозчиларнинг иш ҳақи ҳисобига уларга маданий буюмлар беришни ташкил қилдик. Яқинда колхоз идораси колхозчиларга 20 та шифонер, 50 хўжаликка стол ва стуллар, шунча оилага гилам берди. Бу тадбир колхозчиларга қулайлик туғдирмоқда.

Жамила опанинг бевосита раҳбарлигида колхозда турмуш маданияти халқ университети ишлаб турибди. Университет машғулотлари дид билан безатилган махсус хоналари бўлган бинода ўтказилади. Унда колхозчилар оила ҳаётини илмий ташкил қилишга оид билимларни ўзлаштирадилар, амалий кўникмалар оладилар.

Ҳозирга қадар университетни 120 аёл битириб чиқди. Демак, 120 аёл ўз хонадонлари турмушини тўғри ва илмий ташкил қилмоқда, оила аъзоларининг маданий ҳаёт кечиришини таъминламоқда.

Биз баъзи бир хонадонларда бўлдик. Оддий колхозчи Умугурсин Жабборова турмуш маданияти университетини битириб чиққач, эри—колхоз агрономи Алқосим Жабборов ва тикувчи қизи Раҳимахон билан маслаҳатлашиб, кўп хонали уйларни дид билан жиҳозлабди, бежирим гарнитур, телевизор, приёмник, холодильник, кир ювиш машинаси сотиб олибди. Газ ва водопровод ишлаб турибди. Хоналар буғ билан иситилади. Шофёр Қурбонбой Ҳамроев, бригадир Қандибек Ғаниев, колхоз аъзолари Эгамов, Солияхон Тиллабоева, Мамадали Тўхтабоев ва бошқаларнинг хонадонида ҳам биз ана шундай маданий турмушнинг гувоҳи бўлдик.

Колхозчиларнинг ижтимоий ва оилавий турмуши тобора яхшиланиб бормоқда. Бу ҳол қишлоқ аҳлининг ўз турмушидан мамнунлигини, ҳаётбахш совет тузумига бўлган муҳаббатини тағин ҳам орттирмоқда. Уларда меҳнатсеварлик, ватанпарварлик, она қишлоққа муҳаббат, колхоз ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш ҳақида қайғуриш каби олижаноб хислатларни ривожлантирмоқда.

Раис ўринбосарлари колхоз бадиий ҳаваскорлари фаолиятини йўлга қўйиш, клуб ва кутубхона ишини, колхозчиларнинг дам олиш соатларини мазмунли ташкил қилиш ишига алоҳида эътибор билан қарамоқдалар.

Жамила опа дала шийпонларида меҳнатчиларнинг мазмунли дам олиши учун яхши шароитлар яратишга алоҳида эътибор бермоқда. Махсус лойиҳа асосида қурилган 24 дала шийпонида кўчма боғча, болалар, аёллар ва эрлар хонаси, душхона мавжуд. Телевизор, радиоприёмник, кўчма кутубхона колхозчилар хизматида. Колхозчилар иссиқ овқат, чой, ҳўл мева билан таъминланган. Буларнинг ҳаммаси колхозчиларга унумли меҳнат қилиш имконини бермоқда.

Коммунизм қурилиши авж олган сари янги турмуш ва унинг маданиятини барпо қилишда ташкилотчи кишининг роли тобора ортиб боради. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг IV пленуми (1966 йил) йирик колхозларда маданият ва турмуш масалалари бўйича раис ўринбосари лавозимини жорий қилиш соҳасида Андижон область партия комитети бошлаган ташаббусни ижобий баҳолади.

Ҳамма қишлоқда юксак турмуш маданиятига эришайлик.

Б. ОХУНОВ,
Тошкент Давлат университети фалсафа кафедрасининг аспиранти.

ИНҚИЛОБ ҚЎШИҚЛАРИ

Поездингни жилдирган

Поездингни жилдирган
Утхонаси билан дўнгалаги,
Двинска кетди Андижоннинг
Мард йигитнинг бир бўлаги.

Двинскага кетмас эди
Мард йигитнинг бир бўлаги,
Двинскага кеткизган
Николай золим замбараги.

Двинскага йўл бўлсин,
Тахту-тожи кул бўлсин,
Йигитларни қийнаган
Николай пошшо йўқ бўлсин!

Тошкентимиздан минг йигит
Тўп остида чиқдилар.
Оналари: «Вой болам» деб,
Кафан тўнини бичдилар.

Ут хонасини қичқиртириб,
Истансага юргизди,
Кўктеракка етмасдан
Соз дуторимни синдирди.

Олиб бориб Одессага
Иморатига қаратди.
Тиззамиздан қон сўриб,
Уз фойдасига яратди.

Тахта кўприк битдими,
Поезд юриб ўтдими?
Бизни эзган Николай золим,
Уз тахтидан кетдими?

Этигимни ечмайман,
Сўк ошингни ичмайман.
Қорда қарағай кесганман,
Ҳеч бир ҳақимдан кечмайман.

Истансага чиққанда
Ҳар бир поезддан қолмайман.
Бизни ишлатган Николайни
Тахтдан ағдармай қўймайман!

Эсон бўлсин шўролар

Ленин: «Кўзинг оч!» деди,
Нодонликдан қоч, — деди,
Ҳақиқатни тушуниб
Илм нурин соч! — деди.

Эсон бўлсин шўролар,
Ишчи деҳқон отаси.
Меҳнаткашга йўл очган
Коммунистлар фирқаси.

Сувда ўйнайди қундуз,
Чақнайди ёруғ юлдуз.
Зулмат ўрнин нур олди,
Яйрайлик, бўлди кундуз.

— Бирлаш, ишчи деҳқон! — деб
Ленин отам ўргатди.
Зулмат чилпарчин бўлиб,
Элимизда тонг отди.

Бизга йўлни кенг қилди,
Хотин-қизни тенг қилди.
Ленининг ҳар бир сўзи
Ишимизни ўнг қилди.

Нетай ман?

Нетай ман кетди оламдан
Азимжон отли фарзандим,
Тўлин ой юзли, чилвир соч,
Адолатхон жигар бандим.
. . . .

Хазон боди уриб кетди
Менинг ғунча баҳоримни.
Нима айтиб, кима йиғлай
Бу Жиззах ичра ҳолимни.

Қамишдай қанот эгилди,
Букилди бари кулфатдан,
Қози-нуззат, мингбоши
Бўшалмас эрди ишратдан...

Қисилди танда сўнгаклар,
Бўғилганди нафас ҳар он,
Бу дунё камбағалларга
Туюлди бир қафас ҳар он.
— Мардикорга беринг албат-
Деган сўзлар тўлиб тошди,
Чидам кетди, тугаб тоқат,
Фиғонлар ҳаддидан ошди.

Подшоликдан келиб отряд,
Қаторлаб қўйди тўпларни.
Шаҳарнинг чанги осмонга
Чиқиб, йўқ қилди кўпларни...

. . . .
Деворнинг остида қолди
Жисми жоним Адолатхон,
Ун тўрт кунли келин эрди,
Йигитлар ақлини олган...

. . . .
Йиқилди отнинг устидан
Ариқда қолди ёш ўғлон,
Улигин ахтариб топдик,
Жаҳон бўлди, қора зиндон.

Ғазаблар-ла ёнди кўзлар,
Йиғилди ўч билан ғайрат.
Насиҳат бўлмади сўзлар,
Ана журъат, ана ҳиммат.

(«Шеър автори номаълум. Жиззахда 1946 йилда Музайяна Алавия ва М. Афзаловлар ёзиб олганлар).

ТАШАККУРНОМА

(ЛЕНИН ПАРТИЯСИГА)

Бугун ярим аср — инқилоб ёши,
Ярим асрдирки, иқбол қуёши
Нур сочиб, элларни этди бахтиёр,
Ярим аср — янги замоннинг боши.

Москва, Партия Марказкомимиз!
Улуғ айём, улуғ шодлик кунимиз,
Шарқий таъзим билан сийнамизда қўл,
Қабул эт ассалом алайкумимиз!

Партия — сен улуғ Ленин даҳоси,
Ленининг қалбидан чиққан нидоси,
Сен бўлиб ҳамиша шонли байроқдор,
Амал топди халқлар дил муддаоси.

Айтишга арзирли ютуқлар қатор,
Сўзлаймиз кўнгилда тошиб ифтихор,
Зафарлар рубоий бўёнига ҳам —
Сўзлар, қофиялар, шашмақомлар тор.

Тантана, тарона, торлар хўб таранг,
Торлар жарангидан осмон ҳоли танг!
Эй, қаламн бузрук, эй, қалами соз,
Советлар тўйи деб оламга ур занг!

Куйла эй, Синолар туққан она юрт,
Шарқда Қуёш бўлиб балққан она юрт,
Халқлар дўстлигини байроқдай баланд —
Кўтариб, дилга ўт ёққан она юрт.

Эй, Ленин нафаси теккан бахтли халқ,
Тегли-тугли элим, бахтли-тахтли халқ,
Кўнгли пахтасидек оппоқ ва юмшоқ,
Сўзи ўз ишидай доим аҳдли халқ!

Сенга, бахт кўкининг порлоқ қуёши,
Бахтлар ўлкасининг оилабоши!
Эй, улуғ партия, халқлар умидин
Ўрнига қўйлган бахтлар нақќоши!

Мамнунмиз бахт уйи қурганимиздан,
Сен билан изма-из юрганимиздан!
Беҳад ифтихордан — тоғдир кўнглимиз,
Озодлик, ободлик кўрганимиздан!

Эллик йил — меҳрингга тўйиб яшаймиз,
Эллик йил — севилиб, суюб яшаймиз!
Бағринг, ҳимоянгда омон, фаровон,
Сенга битмас меҳр қўйиб яшаймиз!

Сен билан ўлкамиз этилди эъзоз,
Ҳар ишга сен билан биз этдик парвоз.
Шундоқ эътиборда, парвозда мангу
Инқилобда Ҳамза сozлаб берган соз!

У соз созимизга соз берди тоза,
Ўзбеклар бахтини этиб овоза!
Жанубдан Шимолга, Шарқдан Ғарбгача
Унинг иқболини таратди тоза!

Бу ўзбек тупроғи кўп қадим тупроқ,
Ҳар метин қатлами ҳасрату фироқ.
Уфққа қадалган наштар йўллари,
Не босқин, жангларга гувоҳдир, гувоҳ.

Бу тупроқ зулмдан тўзмаган тупроқ,
Эртадан умидин узмаган тупроқ.
Қон кечиб, тер тўкиб бахту эркини
Уфқлар тонгидан кўзлаган тупроқ.

Маёқдай порлади Ўн еттинчи йил.
Курашга чорлади Ўн еттинчи йил.
Зафар жабдуғини ортиб елкага,
Дадил илғорлади Ўн еттинчи йил.

Ўша тонг инқилоб машъалин ёқди,
Ўша тонг Россия денгиздай қалқди.
Қутлуғ қон тўкилди жанговар йўлда,
Халқларнинг бошида бахт нури балқди.

Капитал юрагин титратди ул Кун,
Наъра тортиб, кўкка сапчиди тўлқин.
Россия кўтарган Ленин байроғи —
Башарият йўлин ёритди ёрқин.

Тўплар гумбирлади Туркистонда ҳам,
Юз очмоқда эди янги бир олам.
Инқилоб забтига олди тарихни,
Башар янги даврга қўйрди қадам.

Ленин ҳузуридан бўлиб мададкор
Келдилар Куйбишев, Фрунзе сардор.
Улар олиб келди бағрида офтоб,
Эрк учун курашда бўлдик шиддаткор.

Ҳали жабҳаларда ловуллар олов,
Бизни янчмоқ бўлди ҳар тарафдан ёв.
Аммо тиз чўкмади эрксевар бу юрт,
Баланд кўтарилди қирмизи ялов.

Сен туғилдинг азиз, севимли диёр,
Сен туғилдинг олам қутлади минг бор.
Бошингни силади улуғ партия,
Абадий озодлик сенга бўлди ёр.

Севинч туғён урди ичу-тошингда,
Саодат қуёши балқди бошингда.
Шонли Ўзбекистон, сен туғилган кун,
Дўстлар саф тортишиб турди қошингда.

Гўзал Ўзбекистон, азамат ўлкам,
Дунёда сен каби бўстон бўлур кам,
Бағрингда саодат дўстлигу вафо,
Матонат, садоқат, мардлик жамул-жам,

Сўзласак аёлнинг аянч тақдирин,
Заҳил руҳсорлиги, бахтсизлик сирин,
Қудуқдек чуқурга тушмоғинг даркор,
Тубида аламлар эди яширин.

Қора сочи каби тақдири қаро,
Йўли тор нақ қаро қошлари аро.
Орзуси кўзидай мунг тўла эди,
Умри баҳор кўрмай тунд, мотамсаро.

Ленин бўлди уни зулматдан олган,
Партия, сен уни кенг йўлга солган,
Эй муқаддас айём — Улуғ Октябрь,
Сенсан одамзодга бахт ато қилган!

Аёл ҳам, Ватан ҳам — буюк онадир,
Бағри эзгуликдан бир нишонадир.
Меҳридан мавж олар келажак наҳри,
Идроки, меҳнати зўр, мардонадир.

Шуҳрати, атласи оламга машҳур,
Оқ олтин пахтаси дурдан аъло нур,
Илму урфон ичра ўзи бир зиё,
Санъати сеҳрига жаҳон лол қолур.

Шундай бизнинг Шарқда тақдир, саодат,
Эр-аёл жуфт қўлдай кўмакдош, қувват.
Эй муқаддас айём — Улуғ Октябрь,
Инсонга муносиб энг буюк давлат!

Гўзал боғларингда ўйин, кулги, соз,
Сувларингда ишва, гулларингда ноз,
Топингни мақтаб, мадҳингни куйлаб,
Шоирлар шеър айтар жўшқин, дилнавоз.

Қаддини ростлади ботир халқимиз,
Ижодда, ҳунарда моҳир халқимиз,
Ўзини кўрсатди меҳнатда, жангда,
Буюк парвозларга қодир халқимиз.

Алвон гуллар ўлкам соғу-сўлида,
Ленин берган байроқ порлар қўлида.
Йўлчи юлдуз бўлиб нур сочар абад
Доҳий таълимоти қутлуғ йўлида.

Саҳролар орзуси Ленинга етти,
Шунда имзоланди Ленин Декрети
Асрлар мушкули мангу ҳал бўлиб,
Асрий биёбонни муродга элтди.

ГЭСлар отасининг номидир «Фарҳод»,
Улуғ жанг йиллари халқ қилди бунёд.
Қаттол фашизмга қарши жангга тенг
Мўъжиза яратди ленинчи авлод.

Дунёда забт этиб бўлмас қалъа бор;
Бу қалъа — қалбимиз, умри пойдор.
Қалбимиз ўзингсан, улуғ партия!
Ўзингсан мураббий, улуғ байроқдор.

Замонлар ўтдилар, ҳуқуқ йўқ, эди,
Бою боёнларнинг ўғли ўқиди.
Ақлан етилмаган халқ деб, жаноблар
Бизни ҳақоратлаб, туҳмат тўқиди.

Бармоқ босар эдик — шу омилик ҳам
Ҳақирликка гўё бўларди малҳам.
Шунга ҳам зор бўлган эй, она юртим,
Кўзингда зулмат-у юрагингда шам.

Савод учун кураш, у йиллар ҳозир
Утмишдан эртакдек кўринур базур...
Ўша деҳқонлардан чиқди Президент,
Ўша деҳқон бугун арбоб министр.

Кўп замон Улуғбек олинмай тилга,
Ибн Сино ҳикмати кўринмай элга,
«Авесто» аслини ўғирлаб кетиб,
Сурмоқчи бўлдилар ортга — минг йилга.

Илму фан юксалди бу озод юртда,
Инсон мўътабардир умрбод юртда.
Маърифат чароғин ёқдинг, партия,
Истеъдод яшнади бу обод юртда.

Кашфиёт эгаси деҳқон фарзанди
Академияга аъзо сайланди.
Халқимиз бахти деб, ўзни бағишлаб,
Партия ишига жон фидо, танти.

Илмга шак йўқдир, қилни қирқ ёрар,
Бу ҳеч гап. Заррада дунё ахтарар.
Уткир илм ила фарзандларимиз
Ватанни яшартар, ўлка барқ урар!

Еримиз бойлиги ҳаммага етар,
Зар гилам қатида хазина ётар.
Фанимиз қўли-ла олдик уларни,
Жавоҳир-дурлари оламга татир.

Ленининг байроғин кўтардик баланд,
Қалбга қалб, юртга юрт абадий пайванд.
Беш йилликлар даврин шуури ўзга,
Бу йиллар салмоғи асрлар монанд!

Бахтини оташда toблади ишчи,
Билагида янги ҳаётнинг кучи.
У қадоқ қўлига ушлади маҳкам
Ёрқин келажакнинг шундоқ бир учин.

Бошимиз устида Ўроқ ва Болға,
Бирдамликда доим етдик камолга.
Ишчи ва Деҳқоннинг монолит сафи
Коммунизм сари боради олға.

Тоғлар дуч келганда ўтдик чўрт кесиб,
Ўлик чўл танига биз жон киргизиб.
Қизларнинг қопқора узун сочидай
Буралиб қўш издан борди Турксиб!

Шер кетидан майдон бўйлаб шер чиқди,
Ҳар жабҳа жангида халқим зўр чиқди.
Ернинг ғазнасига хазина қўшиб,
Азамат комбинат қурдик Чирчиқда!

Ер шарига белбоғ бўлгудай газмол
Ўзбек қуёшида товланар ял-ял,
Ўз пахтамиз, чевар Комбинатимиз
Жаҳонга кўрсатди етук бир жамол!

Кўп миллат, кўп миллион бу диёр аҳли
Меҳнат жабҳасида барчаси бахтли.
Ўзбекнинг тоғлардай мағрур кўксида
Ленининг муборак ордени балқди!

Сен сабаб, биз машҳур бўлдик жаҳонда,
Ишчи дастгоҳида, деҳқон майдонда,
Ҳар ким ўз ўрнида жасоратлидир,
Ватан меҳри жондай азиз бу жонда!

Бардош бериб оғир кураш ва жангга
Етдик Социализм номли чаманга.
Тенгсиз садоқату матонат билан
Меҳримиз бахш этдик улуғ Ватанга!

Еру фазоларда бўлиб музаффар,
Юксалиб борарди Ватан сарбасар.
Унинг шод бағрига, тинч меҳнатига
Фашизм ёғдирди ногоҳ ўт-заҳар.

Озод сарҳад узра чақмоқ чақарди.
Шаҳру қишлоқларни ёвлар ёқарди.
Ғазабдан айланди залворли муштга
Яхлит бир оила — совет халқлари.

Шу метин сафларда нафратга тўлиб,
Ҳам оддий жангчи, ҳам саркарда бўлиб,
Ўзбегим, ўзлигинг кўрсатдинг сен ҳам,
Зарбангдан ғанимлар тутдай тўкилиб.

Ҳаёт-мамот жанги: Руснинг осмони,
Белорус ўрмони, украин дони
Сенинг ҳам бойлигинг, шарафинг эди,
Қарорғоҳинг бўлди кураш майдони.

Дўстинг ёмон кунда синалар, дерлар,
Ўту қуюн кечди не-не ботирлар.
Ору номусимиз ўртада туриб,
Мустаҳкам чирмашди бизнинг тақдирлар.

Бир қисим тупроғу қатра сув учун,
Мусаффо дилдаги соф орзу учун,
Боғу гулшанимиз беғуборлиги,
Ленин ўзи берган нур-ёғду учун;

Гўдаклар кўзидан оққан ёш ҳақи,
Вақтинча тутилган шу қуёш ҳақи,
Даҳшатли вабони чилпарчин этдик,
Еру-биродарлар, қон-қардош ҳақи!

Унутиб бўларми қаттол урушни,
Тошкент зиммасига тушган юмушни.
Ишчининг азмига тенгламоқ мумкин
Бу меҳнат, бу бардош, бу мард туришни.

Жаҳон кўз тутди бу қудратли ҳарбга,
Ғалаба билан биз борардик Ғарбга.
Оға рус бош бўлиб метин сафларга,
Душман дучор бўлди ўнгланмас зарбга.

Қулаши мумкиндир баланд тоғлар ҳам,
Қуриши мумкиндир денгизлар кам-кам.
Жангу жадалларда чиниққан дўстлик
Аммо юз минг йиллар тургай мустаҳкам!

Қизил Майдонимиз Анҳор бўйида,
Ундан юқорида, ундан қуйида
Обод маҳаллалар, нурли кўчалар
Чароғон порлайди Ватан тўйида.

Заводлар... Ҳар бири бир шаҳар мисол,
«Зангори кема»лар, дастгоҳлар, газмол,
Ардоқли буюмлар—Тошкент маҳсули
Жаҳонда юз элга кўрсатди жамол.

Икки Шарқ йўлида кўприкдир Тошкент,
Озодлик, иқболга кўрикдир Тошкент,
Ленин йўриғидан топди эркини,
Қудратда, шавкатда буюкдир Тошкент.

Инсонпарварликдир юртим хислати,
Меҳмоннавозликдир олий ҳиммати,
Дўстларни жам этар унинг нон, тузи,
Қардошлик элимнинг доно ҳикмати.

Гарчанд зилзиладан сершикаст, сердарз,
Лекин у ҳолидан қилмади ҳеч арз,
Паҳлавон бир қулаб кўтарилгандай,
Бу гал ҳам мардликдан у беролди дарс.

Чунки, қаторида нори бор эди,
Юз олти миллатдан ёри бор эди,
Шундан улай олди узилган торни,
Қалбида туганмас қўри бор эди.

Ленин бағишлаган улуғ онг билан,
«Аврора» янгратган мағрур бонг билан,
Тошкент ясанибди шонли байрамга
Гулларга кўмилган оппоқ тонг билан.

Гуркира, яшарган қадимий Шошсан,
Яъни, ҳам улуғ, ҳам навқирон, ёшсан,
Шарқимиз кўкида мангу порлаган,
Москва йўлдоши — саҳий қуёшсан!

Ленин, эй улуғ зот, тенги йўқ устоз,
Азмнг қаршисида уммон ҳам саёз.
Олис — яқин бўлди азминг туфайли,
Кеча—кундуз бўлди, қаҳратон, қиш—ёз...

Парча-парча эдик, тарқоқ, жигархун,
Даврингда бўлолдик яхлит ва бутун.
Хавф сололмас ортиқ фалокат, бало,
Бугун эл қудрати асов ва дуркун.

Не-не қутлуғ дарё очмиш қудрат бу,
Не зулматга зиё сочмиш қудрат бу.
Чўлларда жаннатлар барпо этолмиш,
Тоғдай тўсиқларни янчмиш қудрат бу.

Қадимдан заҳматкаш, коржомалик эл,
Эртакдай ғаройиб, ҳангомалик эл,
Алифбодан туғиб академия,
Бугун билоғону алломалик эл.

Оламга бергудек шу тупроқ учун,
Оламга хос номус, бахт, ардоқ учун.
Партия, юз қуллуқ ўзбек элидан,
Гавҳардай муҳр учун ва байроқ учун.

Сен бизга бахш этган чексиз нур-мангу,
Бахтимиз уфқида порлаб тур мангу!
Биз сенинг изингда ёниқ, қалб билан,
Зафардан зафарга бошлаб юр мангу!

Ташаккур, Партия, улуғ байроқдор,
Эрк учун, бахт учун, нур учун минг бор!
Қўлимиз таъзимкор кўксимиздадир,
Бутун юрт, — ёш-қари сендан миннатдор.

УЙҒУН, Собир АБДУЛЛА, ЗУЛФИЯ, МИРТЕМИР, Мамарасул Бобоев, Ҳамид Ғулом, Туроб ТЎЛА, МИРМУҲСИН, Рамз БОБОЖОН, ШУҲРАТ, Жуманиёз ЖАББОРОВ, Юсуф ШОМАНСУР.

ДАЛАДА БАЙРАМ

ЯҚИНДА Сирдарё областида бўлдим. Совхозлардан бирида пахта тераётган қизимни кўргани борган эдим. Тошкентдан чиқишда Сир бўйидаги янги қурилган ёзги ошхонага тушдик. Катта йўлнинг шундоққина ёнида қад кўтарган бу ошхонага бир қўниб ўтмасдан илож йўқ. Ҳар хил машиналар гўё шу ерни босиб ўтиб кетолмагандек, қатор тизилиб қопди, эгалари шийпонда чой ичиб, енгил-елпи овқатланиб, ором олишмоқда. Бинонинг пештоқидаги лавҳани ўқиб завқланиб кетдим. «Чеҳра». Қайси заршунос топган экан бу жозибадор номни.

«Чеҳра» улуғ байрамга қилинган тортиқлардан бири экан. Табаррук кунга аталгани учунми, чеҳраси бирам чиройлики. Девор, устунлардаги қизил алвонлардан. меҳнат бахт-саодатга ундовчи лавҳалардан кўзингизни узгингиз келмайди. Одамлари ҳам дилбар, очиқ чеҳра билан кутиб олиб, хизматингизга тайёр туради.

Сирдарё яқингинадан оқади. Ошхонанинг каттагина саҳни, икки биқини ва олди томонидаги гулзорлар қўриқдан юлиб олингандек. Чунки, «Чеҳра»нинг орқаси хийла чўзилган қамишзор, кўллардан иборат. Олди томони— асфальт йўлдан ўтишингиз билан экинзор, пахтазор, колхозчиларнинг шинам уйлари...

Қизиқ, одатда чўлларнинг шаҳар, қишлоқларга, одам истиқомат қилиб келган жойларга яқин қисми биринчи навбатда ўзлаштирилади. Улуғ Ленин башорати билан Гулистонга айланган Мирзачўлнинг темир йўлга, илгариги яккам-дуккам қишлоқларга яқин жойлари у ёқда турсин, одам қадами етадиган қанақа қисми борки ўзлаштирилиб, обод қилинмоқда, чўлнинг ичкари-ичкариларигача кириб борилмоқда. Келиб-келиб, Мирзачўлнинг дарвозаси бўлган бу ерда қамишзор ҳамон шовуллаб турса-я!

Аста келиб, ёнимдаги стулга ўтирган кекса одамнинг мулойим сўзи хаёлимни бўлди. Ўгирилиб қарадим:

— Ассалому алайкум. Келинг, отахон.

Кекса қўлини бериб кўришаркан юзимга тикилганча кулиб сўради:

— Жуда хаёлга кетибсиз, нимани ўйлаяпсиз?

— Ўзим, шундоқ, — дедим. Кексанинг синчков қараши ва ўйчан кўзига боқиб, фикримни яшира олмадим— нега шу бир парча жой ямоқдек бўлиб турибди. Шунга ҳайрон бўляпман.

— Билмадим, кўзлашгани бордир-да, бу қолади, дейсизми,— кекса ҳам менинг қаноатланмаганимни сездими, ўз фикрини тўлароқ айта бошлади, — катта қурилиш тушса керак, ҳаш-паш дегунча бўлади-қолади.

Дарёдан тутиб келтирилган балиқ пишгунча гаплашиб ўтирдик. Кекса «Правда» колхозидан бўлиб, Мирзачўлни биринчи ўзлаштирувчилардан, колхоз тузумининг ветеранларидан экан. Болалари вояга етиб, колхозда ишлашар, ўзи пенсияга чиққан, шундай бўлса ҳам қўлдан келганча колхоз ишига қарашиб келар экан. Бу жойлар колхознинг чегарасига кирар экан. Кекса вақт-вақти билан «Чеҳра»га келиб турар, келишидан аввал қолдиқ қўриқни — қамишзорни айланиб чиқар экан.

— Қамишзорни яхши кўрар экансиз-да?

Саволимга бир зум индамай турди-да.

— Ҳа, шундоқ деб ўйларсиз балки,— деди,— лекин гап бошқа нарсада. Қаранг-а, ҳаммаёқ бамисоли бўстон. Колхозимиз шаҳарнинг ўзгинаси, район марказимиз яна ҳам обод. Ундан нари Гулистон, Ховосгача қишлоқлар бир-бирига туташиб кетган.

— Яхши-да!

— Яхшиликка яхши, лекин, сиз менинг нима демоқчи эканимга тушунмаяпсиз. Қайдам, ёшлар қандай қарайди, менинг кўзимга эса, ўтмишга солиштирган сари янгиси яхши кўринаверади. Шунинг учун сиз айтгандек қамишзорни кўргим келаверади.

Отанинг гапи бундоқ қараганда ҳаёлпарастликка ўхшаб кетарди. Менда ҳам пайдо бўлган мубҳам андишани фаҳмладими, зийрак қария кўзимга маънолик қилиб тикилди:

— Гапимнинг тагига кўпам етмаганга ўхшайсиз. Дунё яратилибдики, одамзод меҳнат қилиб келади. Лекин меҳнат ўз қадрини энди топди, кучини кўрсатди. Шунча ишларни қилаётган ёшлар ўз меҳнатининг меваси тўғрисида қанчалик ўйлайди, буни билмайман. Аммо мен буни ўтмиш билан солиштириб кўриб баҳолайман, қадрлайман.

Суҳбатдошим тўлқинланиб гапирарди. Салкам бир аср умр кўрган киши ёшлигида не-не кунларни кўрмаганикин, не-не машаққатларни бошидан кечирмаганикин, йигитлик кучлари оғир меҳнатда зое кетмаганмикин. Мен унинг ўтмишини суриштириб ўтирмадим. Лекин бир пасликсуҳбатдан унинг анча нарсага тушунадиган, саводхон эканлигини билдим.

У менга жуда ёқиб қолган эди. Лекин вақтим зиқ бўлгани учун кетишга отландим. «Байрамда бизга меҳмон бўлинг», деб таклиф қилдим.

— Ўзингиз келинг байрамда,— деди қария астойдил,— колхозимиз пахта планини бажарди. Раисимиз катта тўй қилиб беради.

— Тошкентга тушиб байрам қила қолинг,— дедим яна.

— Йўқ, байрам, сайлларда мен ҳеч қаёққа бормайман. Қишлоқнинг гашти бошқача бўлади. Ҳавоси кенг далага не етсин,— деди кулиб.

Ота билан хайрлашиб жўнадим. Сирдарё областининг Маркази— Гулистонга борганда машина ўнг томонга бурилди. Бу йўл Мирзачўл районига, ундан янги тузилган совхозларга олиб боради. Мана, 17, 18, 19- совхозлар. Ишонгинг келмайди: Чўлда шунақа иморатлар бўладими, Ҳаммаси янгича, қайта қурилаётган Тошкентдагига ўхшайди, деворлари, деразалари ойнаванд.

Далалар оппоқ пахта билан қопланган. Терим машиналари гуруллаб турибди: Янги ўзлаштирилган қўриқлар ҳайдалиб, сув йўлларига ариқ ўрнига бетон қувурлар ётқизилмоқда. Ана, 19-«Андижон» совхозининг даласи. Сўлим Андижондан келган машҳур механизатор Мамажон Дадажоновнинг комплекс механизациялашган бригадаси шу ерда. Бу ерда нуқул шунақа забардаст чўлқуварлар ишлайди. Улар Мирзачўлни то этагигача забт этишга отланган совет кишиларининг мард авлоди.

Бундай марди майдонлар биттагина бизнинг республикада қанчадан-қанча бор. Мирзачўлда юрган киши Амуни жиловлаб, Қарши даштининг, Марказий Фарғона, Шеробод чўлининг, Жайхун қирғоғида янгидан экинзорлар, боғ-бўстонлар яратаётган баҳодирларнинг шарафли меҳнати рамзини, мевасини кўради.

Республикамиз юбилей хирмонини тиклади. Боғбон юбилей дастурхонини ноз-неъмат билан безади. Чорвадор, ғаллакор улуғ кунга маъмурчилик билан келди. Шаҳарлар, қишлоқлар байрам либоси билан безанди. Кишилар қалби шодлик билан тўла. Улар ғурур ва ифтихор билан жонажон мамлакатининг ярим асрлик тўйини байрам қилади.

Байрамни ким қай ерда, қандай ўтказади? Бу ҳар кимнинг ўз ихтиёри. Лекин менинг эсимга сирдарёлик кексанинг сўзлари дам-бадам келиб турибди. «Мезбон қанчалик саҳий, беминнат бўлса, меҳмон шунчалик яйраб хурсанд бўлади, шунинг учун байрамда бизга келинг». У бу билан Мирзачўлни, поёнсиз экинзорини саҳий ери-ю, миннатсиз бойлик берган даласини айтмоқчи.

Мен дўстларимга бундай дердим: улуғ айём кунлари далалардаги азаматлар ёнига борайлик. Бояги отахон айтганидек, даланинг ўзгача гашти, ўзгача ғурури-сурури бўлади. Унинг мусаффо, танга ором, дилларга ҳузур бахш этувчи ҳавосидан тўйиб-тўйиб нафас олайлик. Боғлар жилосидан, пахтазор жилвасидан, азим Сир жилғасидан баҳраманд бўлайлик. Дала мафтуни, дала ошиғи, дала дўсти бўлиш, унинг дилбар ва саховатли қучоғида яйраш қандай завқли!

Момо ер сийнасида тер тўкиб, олам-олам бойликларни бунёд этаётган фидокор қалби қайноқ пахтакорлар, серғайрат механизаторлар, яйловларидай бағри кенг чорвадорлар, миришкор боғбонлар, ажойиб ғаллакорлар билан биргаликда байрам қилайлик.

Ҳабиб НУЪМОН.

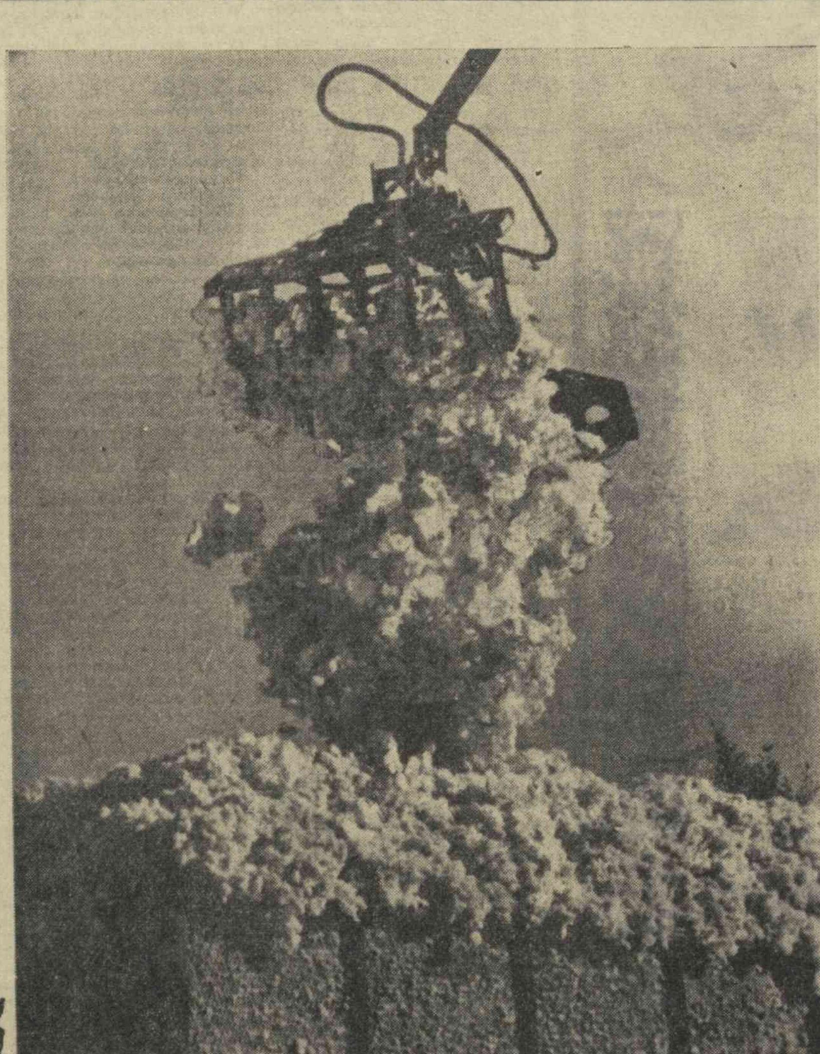

Пахта — Ўзбекистоннинг фахри,
И. Глауберзон фотоси.

ДЕҲҚОН ҚАНОТИ

А. ПРИХОДЬКО,
Ленин мукофоти лауреати.

Пахтакорнинг меҳнати ишчилар ва техниклар меҳнатига яқинлашиб қоляпти. Деҳқон энди ўзига иккинчи—механизаторлик касбини орттириб олмоқда.

Биз, конструкторлар далада — пахтакорлар даврасида кўп бўламиз. Уларнинг фикр ва мулоҳазаларини тўплаймиз, Совет деҳқонининг бугунги ҳаёти ва меҳнатига ҳавасимиз келади. Яқинда бир хўжаликда бўлиб, бункердан пахта ағдараётган механизатордан ишлари тўғрисида сўзлаб беришни сўраганимизда, гап орасида мана бундай деб қолди: «Бизга бундай деҳқончилик қилиш шароитини Совет ҳокимияти берди. Мана энди биз машиналар билан деҳқончилик қилмоқдамиз. Машиналар бизнинг қанотимиз бўлиб қолди».

Кейинги йилларда бир қатор областлар етиштирилган пахта ҳосилининг 50-70 процентгача бўлган миқдорини машиналар ёрдамида териб оладиган бўлиб қолдилар. Умумий ҳосилнинг 80-90 процентини пўлат этакларда терган ва териб олаётган хўжаликлар сафи кенгайиб боряпти Мамлакатимизнинг пахта далаларида, хорижий мамлакатлардаги пахтазорларда Тошкент маркаси босилган терим машиналарининг гуриллаб ишлаётганлиги Ўзбекистоннинг бугунги қудратини яна бир бор намойиш қилади. Тошкент конструкторлари яратган вертикаль-шпинделли пахта териш машинаси ижодкорларидан бир группаси ҳукуматнинг юксак мукофотига— Ленин мукофоти лауреатлигига сазовор бўлди.

Утган йили республикамизда етиштирилган пахтанинг учдан бир қисми бункерлардан тўнилган бўлса, юбилей йилида ҳозиргача 1 миллион 300 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» машиналар ёрдамида териб топширилди. Ҳали далаларимиздан терим машиналари чиққани йўқ, Улар пешана тери тўкиб етиштирилган «оқ олтин»ни чаноқма-чаноқ йиғиштириб боряпти. Ишончимиз комилки, юзлаб турсунойчилар, кўчиевчилар, дадажоновчилар ғайрат камарини белга боғлаб механизациялашган усулда ваъда қилинганидан ҳам кўп пахтани териб оладилар.

Ҳосилнинг анчагина қисми қўлда териб олинаётганлиги бизни ташвишлантиради. Пахта териш машиналари яратиш устида кунт билан ишлаётган ижодий коллективимиз «зангори кема»ларнинг бундан ҳам унумли ишлайдиган, кўп пахтани кам харажат қилиб териб олишга имкон берадиган нусхаларини вужудга келтириш ҳаракатида.

МЎЪЖИЗА

О. СОДИҚОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти

Ўзбек халқи жаҳон маданияти хазинасига ўлмас жавоҳирлар қўшган меҳнатсевар, билимдон халқ. Юртимизнинг шон-шуҳратини бутун оламга ёйган буюк донишмандларимиз адолатсиз замон машаққатларидан чўчимай, фан йўлига ўзларини тикиб, авлодлар учун қимматли илмий, маданий мерос қолдирганлар.

Фаннинг ҳақиқий ва изчил тараққиёти фақат Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейингина бошланди. Буюк Ленин даҳоси ҳамда жонажон Коммунистик партиямиз олиб борган ленинча миллий сиёсат туфайлигина барча миллат ва халқларнинг маданияти, фани, турмуши чин маънодаги юксалиш йўлига кирди, шу юксалишни таъминловчи реал шароитлар яратиб берилди.

Буни республикамиз мисолида ҳам яққол кўрамиз.

Йигирманчи йилларда В. И. Ленин ташаббуси билан Тошкентда очилган Давлат университети республикада маърифат равнақининг кенг истиқболларини очиб берди. Улуғ доҳимиз йўлланмаси билан Тошкентга келган 86 профессор ва ўқитувчи миллий кадрлар тайёрлаш ишига, фанимизнинг равнақига улкан ҳисса қўшдилар.

Республикамиз халқ хўжалигининг хилма-хил эҳтиёжлари илмий ишларни ташкил этишнинг янги усулларига кўчишни тақозо этабошлади. Натижада 1934 йилда тузилган Республика Фан комитети 1940 йилга келиб СССР Фанлар академиясининг Ўзбекистон филиалига айлантирилди. 1943 йилнинг 4 ноябрида эса Тошкентда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси очилди. Республикада бу улкан илм-фан лабораториясининг ташкил этилиши илмий ва халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган муҳим масалаларни шу ернинг ўзида комплекс равишда ҳал этиш имконниятини берди.

Ўзбекистонда илм-фаннинг нақадар юксалганини республика фанлар академияси босиб ўтган шонли йўл билан ҳам изоҳлаб берсак бўлади. Академия янги ташкил этилган пайтда бизда ҳаммаси бўлиб 10 илмий муассаса, 11 академик ва мухбир аъзо бор эди. Академия муассасаларида бор-йўғи 210 илмий ходим ишлар эди. Ҳозир эса 30 га яқин илмий-тадқиқот институти ишлаб турибди. Академия системасида шу кунда 6 мингдан ортиқ ходим ишлаяпти, улардан 3000 га яқин киши илмий ходим, 108 киши фан доктори, 800 дан ортиқ киши эса фан кандидатларидир. Ҳозирги кунда 44 академик ва 42 мухбир аъзо бор. Ўзбекистон олимларидан 24 киши ўзларининг қимматли илмий тадқиқотлари учун Ленин ҳамда Давлат мукофоти лауреатини олишга сазовор бўлганлар.

Республикамиздаги 163 илмий муассаса хилма-хил соҳаларда самарали илмий иш олиб бормоқда. 39 олий ўқув юрти эса халқ хўжалигимиз учун турли мутахассисликлар бўйича юқори малакали кадрлар етказиб беряпти.

Ҳозир академиямиз институтлари олиб бораётган тадқиқот ишларининг натижалари билан дунёдаги жуда кўп илмий ташкилотлар қизиқмоқдалар. Машҳур Британия музейи, АҚШ Конгресс кутубхонаси, Оксфорд, Гарвард ва бошқа таниқли университетлар ана шулар жумласига киради. Шу фактнинг ўзи ҳам фанимизнинг дунёвий аҳамият касб этганини кўрсатувчи далилдир. Ўзбекистон олимлари кейинги йилларда АҚШ, Япония, Англия, Чехословакия, Ҳиндистон, Франция ва бошқа қатор мамлакатларда ўтказилган илмий конгресс, конференция, симпозиумларда актив иштирок этабошладилар.

Ғалабамизнинг кўзгуси сифатида яна қуйидаги фактларни келтириб ўтиш жуда ҳам ўринлидир. Ҳозирги кунда Ўзбекистонда 6750 дан зиёд умумий таълим мактаблари мавжуд. Уларда 2 миллион 340 минг фарзандимиз таълим олаяпти. Республика мактабларида 121 минг ўқитувчи ишлаб, улардан 50 мингдан ортиғи хотин-қизларни ташкил этади.

Бу зафарларнинг ҳаммаси доно Коммунистик партиямиз фаолиятининг ҳамда улуғ Ленин ғояларининг буюк тантанасидир. Дарҳақиқат, 50 йил ичида, тарихан жуда қисқа ҳисобланган шу давр ичида бутунлай қолоқ ўлкани шундай юксакликка кўтариш фақат Ленин партияси ва жонажон Совет давлатимизнинггина қўлидан келар эди. Бу чин маънодаги мўъжизадир. Бундай мўъжизани кишилик тарихи кўрган эмас.

МЕЪМОР

ТАРИХИЙ ЛАВҲА

—Мерос молидан худо йўлига қози, муфти ҳамда мулозимга хизмат ҳақи бермоқ лозим бўладир,— деди элликбоши падари бузрукворидан ажралиб қолган Тошмуҳаммадга.

— Ҳовлини сотиб сарф қилувдан бошқа имконимиз йўқ, тақсир,— деди у қутурган аждаҳо янглиғ тутақиб келаётган хўжайинга.

— Бир бурда ҳовлинг шимаҳам бўларди, маҳмадана...— деди у қамчинини кўтариб. Тошмуҳаммад киприк қоқмай, бор-йўқ мероси— китобларини авайлаб ўгирилди.

* * *

Йиллар галасини давр шамоли учириб кетди.

Ўзга бир хона.

Жовондаги меросга қолган таниш китоблардан соҳиби хонадон Тошмуҳаммад эканлигини биламиз.

— Тақсир, қорини кўрсак бўладими?— сўраймиз қоровулдан.

— Ҳозир йўқлар,— деди киройи эҳтиром билан у.— андак сабр қилсангиз келиб қолурлар. Биз ота билан суҳбатга киришдик.

— Сир бўлмаса айта олмайсизми, қандай юмуш билан кетганлар?

— Мактаб очаман дейдилар, камбағалларнинг болаларини саводли қилармишлар.

— Яхши-ку ота!— гап қўшдик.

— Яхшиликка, яхши-я, Илло, ҳали очилмаган мактабга тош отаётганларни кўрсангиз, унча-мунча одам оч қорним, тинч қулоғим, деб кетади. Қорижон бўлса, ҳеч нарсадан қўрқмайди. Бу ёқда совуқ, на кўмир бор, на ўтин, на бир муаллим, на ейишга нон...

Тор кўчалардан бирида, эшик тақиллайди.

— ...Келинг, хизмат?

— Янги мактаб очаяпмиз. Шунга ўғлингизни чиқарсангиз...

— Эшитганмиз,— деди истеҳзо билан у,—намозу қуръон сиғмаган мактабингиз бошингиздан қолсин!

Кейинги эшик тақиллади.

— Ким?

— Мен, Тошмуҳаммад, янги мактабнинг муаллими...

— Йўқол, сен билан гаплашиб ўтирармидим, ҳали гуноҳга қоламан.

Деразасининг бир кўзига газета ёпиштирилган, ярим қоронғи хонадан муз чиқади. Ким қулоқчинда, ким телпакда, пахтали камзуллар ечилмаган. Сиёҳ перода қотиб, ёзиб бўлмайди.

— Қани ким ўқийди?

— Ле-нин. Со-вет. Пар-ти-я.

— Ин-қи-лоб...

— Офарин! Аъло!— Тошмуҳаммаднинг овози эшитилади ичкаридан.

Узоқдан отишма эшитилади.

— Босмачилар! Болалар ертўлага жойлаштирилади.

— Ҳамза, сиз милтиқни олинг! Томни орқасига ўтинг! Мен боғдан нишонга оламан...

Кўчада от дукури эшитилди.

— Қизил Армия!

Кўп ўтмай, яна осойишталик чўкади. Дарс давом этади.

* * *

Орадан кўп йил ўтди.

— Қойил,— деди ҳамроҳим, каттакон уй тўла китобларни кўриб,— шаҳар кутубхонаси-ку!

— Уйдан бойроқ!— дедим, тепа қатордаги ноёб китобни нарвон билан олиб,— шу асар шаҳар кутубхонасида борми?

Иккинчи хонага ўтдик. Бу ер ҳам тўла китоб. Кутилмаганда, меросга қолган китобни кўриб қолдим. Китоб дарёсида дурдек кўз ўнгимда оловланди у.

— Ҳа, бу ўша хамиртуриш,— деди хонага кириб келган нуроний мўйсафед.

Ялт этиб, унга қарадик. Отанинг тоғдек кўкрагида Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Олтин Юлдузи порлаб турибди. Маърифат боғбони, фан қасрининг мемори академик Тошмуҳаммад Қори Ниёзий шу ерда турарди.

Расул РАҲМОНОВ.

РЕВОЛЮЦИЯ ҚЎРҒОНИ

Бугун бутун совет халқи қатори миллион-миллион тинчликсевар кишилар жаҳонда биринчи марта адолат даврони бошлаб берган, социалистик тузум бунёд этилган кун — Улуғ Октябрь инқилобининг 50 йиллик тўйини олам-олам шодлик билан нишонлаяптилар. Шу улуғ айём кунида Тошкент шаҳар Ленин райони меҳнаткашларининг ҳам қувончи чексиз. Чунки районимиз ишчиларининг кўрсатган жуда катта матонати, олиб борган революцион курашлари, Ленин ишига, пролетариат ғояларига содиқлиги туфайли Тошкентда революция ғалабалари сақлаб қолинган. Шунинг учун ҳам районимизни Тошкент революцияси маркази, Октябрь революцияси номли заводни эса «революция қўрғони» деб аталиши бежиз эмас.

1917 йилга келганда Ўрта Осиё темир йўли Тошкент Бош устахоналарининг ишчилари бой синфий кураш тажрибасига эга эдилар. Чунки худди шу ерларда 1903—1904 йиллардаёқ зулм ва истибдодга қарши биринчи социал-демократик тўгарак ва группалар иш бошлаб юборганди. Худди шу ерда 1905 йил февралида Тошкентда биринчи марта ишчиларнинг забастовкаси бўлганди.

1917 йилнинг 27 октябрида Петроградда революция ғалаба қозонгани ҳақида хабар олинди. 28 октябрь эрталаб соат 6 да эса Тошкент устида Бош устахоналардаги гудокнинг қудратли овози янгради. Бу, етилиб пишган тарихий революцион қўзғолонга даъват эди. Бош устахоналар революциянинг ҳақиқий қалъасига айланди. Бир неча кунлик жанглардан сўнг 30 октябрь куни қуролли қўзғолон ишчилар раҳбарлигида шаҳарнинг марказий районларига ёйилди. 1 ноябрь тунида Қизил гвардиячилар отряди ва кўнгилли ишчилар армияси ҳарбий қалъага ҳужум бошладилар. Эрталаб шаҳар тепасида Тошкентда Совет ҳокимияти ўрнатилганлигининг тимсоли сифатида революциянинг Қизил байроғи хилпираб турарди.

Темир йўлчиларнинг оқгвардиячиларга қарши олиб борган кураши, айниқса уларнинг оқгвардиячи Осипов қўзғолонини тор-мор этишдаги хизматлари тарих саҳифаларидан муносиб ўрин олган. Ишчилар ўзларининг А. Я. Першин, Н. В. Шумилов, Е. П. Дубицкий, А. В. Червяков сингари жанговар сафдошларидан ажралган бўлишларига қарамай, Совет ҳокимиятининг душманлари устидан тарихий ғалабага эришдилар. Тошкент пролетариати энг оғир йилларда, революциянинг ҳал қилувчи дамларида кўрсатган буюк жасорати учун 1924 йил 14 апрелда Бутуниттифоқ Марказий Ижроия Комитети Президиумининг Фармонига биноан Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди.

Улуғ Ленин партияси ишига, ўз халқига содиқ қолган Тошкент ишчилар синфи, темир йўлчилар Коммунистик партия раҳбарлигида ҳозирги кунда ҳам коммунизм иши учун бутун куч-қувватларини сарфлаяптилар. Ҳозир Октябрь революцияси номли завод партия ташкилоти сафида 550 дан ортиқ ғайрати ҳамиша жўш уриб турувчи фидонор коммунистлар бор. Улар революцион йиллар, беш йилликлар ва коммунизм қурувчи авлод вакилларидир. Заводда революция ишида актив қатнашган, ишчиларни революцион анъаналар руҳида тарбиялашга улкан ҳисса қўшган Т. Паршин, К. Брикаев, П. Палчинов, К. Ригин ва бошқа кўпгина партия ветеранлари, кекса большевиклар меҳнат қилади.

Б. ХАЛИЛОВ,
Тошкент шаҳар Ленин район партия комитетининг биринчи секретари.

Республикамиз пахтакорлари юбилей йилида етиштирган ҳосилдан ҳисобсиз «оқ олтин» тоғлари қад кўтарди. Биргина Оққўрғон районидаги Ленин орденли «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг заршунослари тайёрлов пунктига ҳозиргача 12 минг тоннага яқин пахта топширдилар.

Суратда: совхоз территориясидаги пахта тайёрлаш пунктининг кўриниши.

А. Тўраев фотоси.

СЎЗ—САНЪАТ ЮЛДУЗЛАРИГА

УЛУҒ АЙЁМ АРАФАСИДА МУХБИРИМИЗ САНЪАТИМИЗНИНГ ЕРҚИН ЮЛДУЗЛАРИ ҲУЗУРИДА БЎЛИБ, САНЪАТИМИЗНИНГ РАВНАҚИ, САНЪАТКОРЛАРИМИЗ ЭЛЛИК ЙИЛ ИЧИДА ЭРИШГАН МУВАФФАҚИЯТЛАР ҲАҚИДА ИНТЕРВЬЮЛАР ОЛДИ.

□ □

Ноёб талант

Сора ЭШОНТУРАЕВА,
СССР халқ артисткаси.

Бу байрам айниқса биз — хотин-қизлар учун қимматлидир. Сабаби: бизга озодлик ва эрк, ҳақ-ҳуқуқ, кўзимизга нур, қалбларимизга ғурур бахш этган мана шу Октябрь қуёшидир.

Агар мендан бугун: — Октябрь инқилоби ўзбек халқига нима берди? — деб сўрашса, ҳеч бир иккиланмай, дарҳол: — Лутфихон аяни олижаноб инсонни, улуғ талант эгасини, камтарин ва саҳий-меҳр одамни берди, дердим. Лутфихон аямиз тимсолида бутун бир катта тарихни кўраман. Бу тарихни варақласангиз, ўтмишдаги хору-зорликни ҳам, чўриликни ҳам, курашларни ҳам, ҳозирги кунимиз учун буюк интилишларни ҳам, ниҳоят эркинлик, бахтиёрлик, улуғворликни ҳам ўқиб чиққандек бўласиз.

Мен СССР халқ артисткаси онахон санъаткоримизни чин дилдан ҳурмат қиламан. Лутфихоним дейилганда кўз ўнгимда олижаноб инсон, моҳир саҳна устаси, ёрқин талант эгаси, меҳрибон мураббий, жафокаш, камтарин ижодкор сиймо гавдаланади. Лутфихоним йиллар ва даврлар синовидан ўтган санъаткор. Унинг олмос қиррасисимон ёрқин таланти, беқиёс истеъдоди мени мафтун этади.

Бугун мен Лутфихоним Саримсоқованинг кўп сонли мухлислари қаторида туриб Улуғ байрам билан чин дилимдан қутлайман, узоқ умр, янги муваффақиятлар тилайман.

Хазина-изловчи

Ҳалима НОСИРОВА,
СССР халқ артисткаси.

Улуғ БАЙРАМ кунида Юнус ака Ражабий кўз ўнгимга келади. Бу кишини мен катта талант эгаси, эл эъзозлаган санъат арбоби, меҳнаткаш ижодкор, ғамхўр мураббий сифатида биламан.

Халқ куйларининг билимдони, моҳир бастакор, уста созанда ва хонандамиз юбилей йилида 70 ёшга тўлди. Бу кунни жамоатчилик кенг нишонлади.

Мен шу Улуғ айём — халқ шодиёнаси кунида академик-бастакоримизга соғлиқ ва янги ижодий самаралар тилайман.

Саҳнамиз сайқали

ТАМАРАХОНИМ,
СССР халқ артисткаси.

МАНА ШУНДАЙ улуғ айём кунида энг яқин кишиларни эслаш, муборакбод этиш олижаноблик, чин инсоний фазилатдир.

Мукаррама Туғунбоевани ёшлигидан танийман. У билан фахрланаман. У сон-саноқсиз ўзбек рақсларининг энг мураккаб шаклларини, усулларини меҳр ва талабчанлик билан ўрганди, тинмай меҳнат қилди.

Мукаррама Турғунбоева фақат уста рақкосагина эмас, у моҳир ташкилотчи, меҳрибон мураббий сифатида ҳам танилди. У ўзбек миллий рақс санъатининг равнақи йўлида катта ишлар қилди, «Баҳор»га Хореографик билим юртини тугатган ёш талантли ўзбек қизларини жалб этди.

Ансамбль қисқа муддат ичида Ўзбекистонда, Иттифоқимизда, Чет элларда шуҳрат топди, миллий санъат устаси, СССР халқ артисткаси, Давлат мукофотларининг лауреати Мукаррама Турғунбоевага ҳамда у бадиий раҳбарлик қилаётган «Баҳор» давлат рақс ансамблига янги бахт-саодатлар, катта муваффақиятлар тилайман.

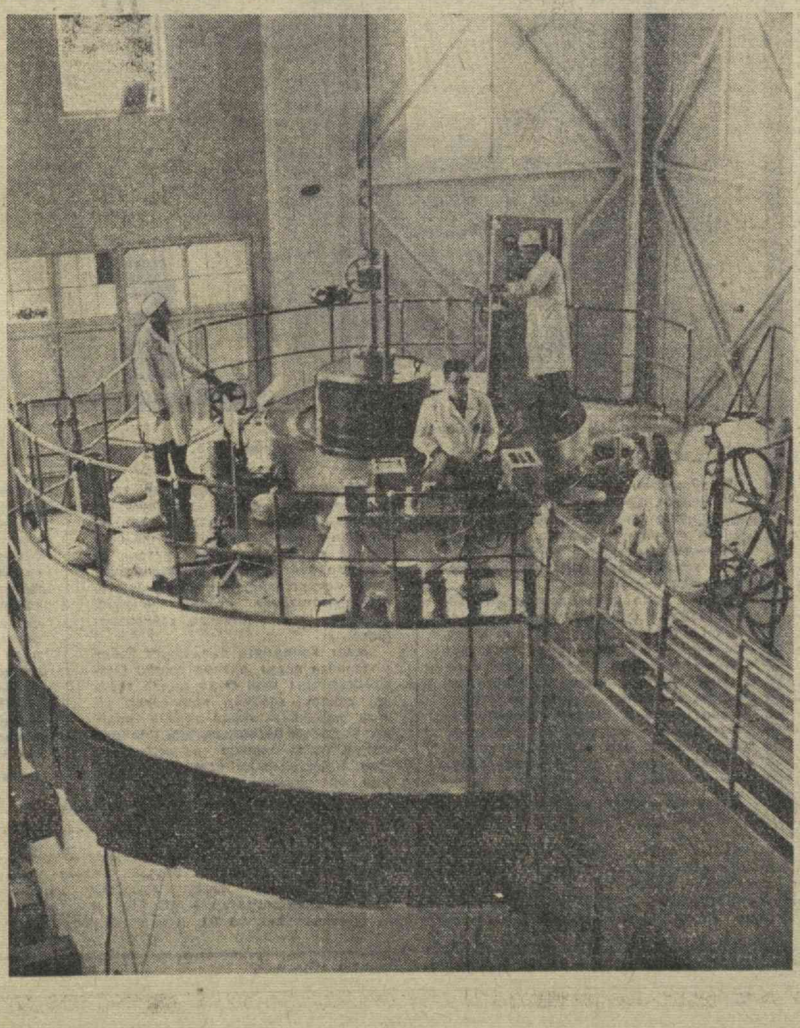

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ядро физикаси институти. Суратда: институтнинг атом реактори.

И. Глауберзон фотоси.

ҚАТРАЛАР

НАРВОН

Боғдаги уйимизнинг томида ёз бўйи ўрик, олмақоқи, тутмайиз куриб ётади. Ҳаво иссиқ, дим бўлган тунларда тандир олдидаги нарвондан кўтарилиб, том ўртасидаги пўстак устида ётаман. То киприкларим илашгунча тутмайиз чайнаб, юлдузларга тикиламан: Қайси катта, қайси кичик, қайси сарғиш, қайси кўкиш нур сочади, Етти оғайни кеча қаерда эди, бугун қаерда...

Тонг ғира-ширасида пастдан супа устидан онамнинг товушлари эшитилади:

— Ҳо, бола, ухлаб қолдингми? Туш тезроқ, бузоқни ушлаб тур, сигирни соғиб олай. Подага кеч қоласан!

Ўрнимдан тургим келмайди. Кўзимни очиб, юлдузларга мўралайман: Қанийди, энди осмонга чиқадиган нарвон ҳам бўлса. Осмон «шох»ларига илашиб ётган шода-шода юлдузлардан этак-этак терардим. Онам ҳам тонг-саҳарда ширин уйқудан уйғотаолмас эдилар...

Яна онамнинг товушлари эшитилади:

— Ҳо, туш Содиқжон, одамлар олам-жаҳон ишини қилиб бўлишди.

Липамдаги қоқилар тўкилиб кетмаслиги учун бир қўлим билан ушлаб, секин туша бошлайман. Онам:

— Оёғингга қара, оёғингга. Қадамингни билиб бос. Нарвонга чиқишдан ҳам тушиш қийин,— дейдилар. —Нарвондалигингда бурнингни кўтарсанг — йиқиласан. Доим бошинг ҳам, эгилган бўлсин, йиқилмайсан...

... Орадан неча-неча йиллар ўтгач, бу сўзларнинг маънисини тушундим: ҳа, нарвонга чиққан одам тушишини ҳам ўйласин. У фақат юқорига олиб чиқмайди, пастга ҳам туширади, Чўлпон юлдузининг «шох»ини эгиб, қўйнига қўл солаётганлар ҳам шу нарвондан кўтарилган камтар одамлар.

ҚУМСАШ

Илиқ куз оқшоми. Қашқа бўйида балиқ овлаб ўтирардим. Ҳавода мезон тўрлари эринчоқлик билан сузиб боради. Қамишларга урилиб оқаётган сувнинг майин шивири эшитилади.

Уфқдаги шафақ сўнаётганда дарё қирғоғидаги толга кичкина, малларанг қушча келиб қўнди. У бир оз туриб, сўнг ҳар хил оҳангда чунонам ёқимли, дардли сайрадики, балиқ тутишнинг гаштидан ҳам кечиб қулоқ солиб ўтиравердим. Товуши ичига сиғмай, кетма-кет, жўшиб, ёниб сайрарди. Ё, товба, табиатга ҳам ҳайронсан! Гўдак муштидеккина қушчага шунча товуш, ғайрат, дард-ҳасрат бериб қўйибдия!

Қушча ўзининг сайрашидан ўзи маст бўлиб, жим қолди. Тонгга яқин яна бир-икки сайради.

Эрталаб толнинг остига бориб, ҳар бир шохга синчковлаб қарадим. Паст шохдаги япроқлар орасида дағал поялар, ғаллагулли ўсимликлар баргидан ясалган бўмбўш уя. Ичига юмшоқ жийда барглари тўшалган. Бу ғариб булбулнинг уяси эди. У кеча иссиқ элларга учиб кетиш олдидан сўнгги бор сайраган, қадрдон Қашқа қирғоқларидан кўнглини узаолмай йиғлаган экан.

Тақдир мени туғилган юртимдан бир умр бошқа элларга улоқтирмасин. Қушча-ку фарёд солиб, бўзлаб бўлса ҳам чидаяпти. Мен айрилиқ дардига дош беролмай, зор-зор қақшаб афсус-надоматда адои-тамом бўлардим.

Самар НУРОВ.

РАҚАМЛАР СЎЗЛАЙДИ

● Ўзбекистон хотин-қизлари раҳбарлик вазифаларига кўтарилмоқдалар. 17 мингдан ортиқ хотин-қиз инженер ва техник, 116 хотин-қиз йирик корхона директори ва бош инженеридир.

● Республика хотин-қизларининг деярли 100 проценти саводлидир. Хотин-қизлар орасида 715 фан кандидати, 24 фан доктори, 17 профессор бор.

● Октябрь социалистик революциясигача Ўзбекистон территориясида 160 та мактаб бўлиб, уларнинг 135 таси бошланғич, 13 таси ўртадан юқори ва 12 таси ўрта мактаб эди.

Ҳозир Ўзбекистон территориясида 6800 га яқин мактаб бўлиб, уларда 135 минг ўқитувчи 2 миллион 600 минг болага дарс беради.

● Тошкент шаҳрида революциягача 49 та мактаб бўлиб, уларда 8638 минг бола ўқиган. Ҳозир эса Тошкент шаҳрида 224 та мактаб бўлиб, уларда 220 мингга яқин ўқувчи таълим олмоқда.

● Октябрь социалистик революциясигача Ўзбекистонда бирорта ҳам олий ўқув юрти йўқ эди. Ҳозир Ўзбекистонда 39 та олий ўқув юрти бўлиб, уларда 188 мингдан ортиқ студент таълим олмоқда.

● Ҳозирги пайтда Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига қарашли 100585 ўринли 1217 шифохона, 1668 амбулатория-поликлиника муассасалари, 248 диспансер, 11 санитария авиацияси станцияси, 103 тез ёрдам станцияси, 328 аёллар ва 362 болалар консультацияси ва жуда катта тармоқли дам олиш уйлари ва санаторийлар, профилакторийлар меҳнаткаш халқ хизматида.

● 50 йил ичида дорихоналар сони деярли 25 марта кўпайди, қишлоқ жойлардаги кўчма дорихоналар сони ҳозир 2585 тага етди.

Ҳамиша уйғоқ Тошкентимизнинг жамоли кун сайин қулф уриб очиляпти. Фотомухбиримиз И. Глауберзон пойтахтнинг Театр майдонини суратга олди. Қандай ажойиб манзара! Бундай майдонлар қўша-қўша бўлади. Ҳа, Тошкент жаҳондаги энг гўзал шаҳарлардан бирига айланадиган кун узоқ эмас!

ФАКТЛАР... РАҚАМЛАР...

● 1913 йили ҳозирги Ўзбекистон территориясида 167 минг тонна гўшт (тирик вазнда) 236,8 минг тонна, сут, 87 миллион дона тухум ва 5300 тонна жун етиштирилган эди. 1966 йилда республикамизда 277,4 минг тонна гўшт, 1030,6 минг тонна сут, 606,8 миллион дона тухум ва 23103 тонна жун етиштирилди.

● 1913 йили ҳозирги Ўзбекистон территориясида 3960 тонна пилла етиштирилган бўлса, бу йил давлатга 19400 тонна «кумуш тола» сотилди.

● Революциядан илгари Ўзбекистонда биронта ҳам қишлоқ хўжалик олий ва махсус ўрта ўқув юрти йўқ эди. Ҳозирги вақтда республикамизда 4 та қишлоқ хўжалик олий ва 24 та махсус ўрта ўқув юрти бор.

● Революциядан илгари бутун Туркистонда бор-йўғи 23 агроном бўлган. Ҳозирги вақтда фақат Ўзбекистон қишлоқ хўжалигида қарийб 68 минг олий ва ўрта маълумотли мутахассис ишламоқда.

● Республикамизда 1025 колхоз ва 313 совхоз бор. Колхоз раисларидан 440 киши олий ва 328 киши ўрта, совхоз директорларидан 238 киши олий ва 57 киши ўрта маълумотга эга.

● Республика қишлоқ хўжалик ходимларидан 578 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, 2 кишига Ленин мукофотининг лауреати деган Фахрий унвон берилган, 55 мингдан ортиқ киши Совет Иттифоқининг орден ва медаллари билан мукофотланган.

● Республика қишлоқ хўжалик мутахассисларидан 1272 кишига Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном, пахтакор, механизатор, ирригатор, зоотехник, ветеринария врачи, ер тузувчи деган фахрий ном берилган.

ТУРСУНОЙ ДОВРУҒИ

Турсуной. Тилларда, элларда достон бу ном. Турсуной деганда кўз ўнгимизда далаларда қаторлашиб сузаётган «зангори кема»лар, уларнинг моҳир капитанлари гавдаланади. Пахтачилигимизнинг ҳозирги юксалиш даражаси, техника прогрессини юксалтиришда эришилган босқич Турсуной ва турсунойчилар номи билан чамбарчас боғланган.

Терим машиналари равон йўлга чиқиб олди. Машина терими муваффақиятни таъминламоқда. Лекин машина ҳозиргидек обрў-эътибор қозонгунча жуда кўп тўсиқларга дуч келди. Аввал кўп одамлар машинанинг фойдасини тушунмай, унга кўр-кўрона қаршилик кўрсатишди. Аммо механизаторлар дадил туришди. Улар асрлар оша давом этиб келаётган традицияни, қолоқ усулни тилка-пора этишди.

Шунда биринчилар қаторида ўзбек халқининг оташ қалбли қизи Турсуной отилиб чиқди. У дастлаб ҳатто ўз колхозида ҳам қаршиликка дуч келди, қолоқ фикрли одамлар унинг машинасини пайкалга киритишмади. Бироқ, иродали бу қиз бўш келмади. Машинаси билан Мирзачўлдаги янги ташкил этилган совхозларга бориб пахта терди. Машинанинг ниmaларга қодирлигини, мўъжизалигини амалда исбот этди. Ўзини кўрсатди.

Турсуной фақат ёлғиз ўзи машина рулига ўтириши билан қаноатланиб қолмасдан, бошқа хотин-қизларни механик-ҳайдовчилик касбини эгаллашга чақирди, хотин-қиз механизаторлар сафини кенгайтирайлик деб бонг урди. Шундай қилиб, аввал республикамизда сўнг эса бошқа қардош пахтакор республикаларда турсунойчилик ҳаракати вужудга келди ва йил сайин кенгайиб борди. Бу—Турсуной бошлаган, унинг номи билан боғланган ватанпарварлик ҳаракати эди. Минглаб хотин-қизлар механик-ҳайдовчилар тайёрлаш курсларига кириб ўқишди, «зангори кема» капитанлари бўлиб етишишди. Ҳозирги вақтда фақат Ўзбекистонда эмас, балки Тожикистон, Туркманистон, Қирғизистон ва Қозоғистонда машина билан пахта тераётган қайси хотин-қиз билан гаплашманг «Мен Турсунойнинг шогирдиман» дейди. Қаердаки хотин-қиз механик-ҳайдовчилар ҳақида гап борса одамлар «У турсунойчи» дейишади.

Турсуной пахтачилигимизга жуда бебаҳо фойда келтирди, унинг юксалишига катта таъсир кўрсатди. У оддий механик-ҳайдовчигина эмас, балки конструкторлар, инженерлар, техниклар ва ишчилар томонидан конструкцияси тобора такомиллаштирилаётган янги терим агрегатларини синовчи, ишлаб чиқаришга жорий этувчи ҳамдир. Бу борада Турсуной сарфлаган куч-ғайрат, пахтачиликда техника прогрессини юксалтириш учун курашга қўшган ҳиссани партия ва ҳукумат, халқ юксак баҳолади. Механизатор Турсуной—давлат арбоби, СССР Олий Советининг депутати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин мукофотининг лауреати. Турсуной элда ва мамлакатда энг обрў-эътиборли одам.

Турсуной фақат механизаторгина эмас, у комплекс механизациялашган звенолардан иборат участканинг бошлиғи. Ҳозиргача «зангори кема» бункеридан 150 тоннадан ортиқ «оқ олтин» тўкди. Шу туфайли ҳамма пахтазор юлдузи Турсунойга офарин деяпти.

Ҳ. АБДУСАМАТОВ.

ЧЕТ ЭЛЛИКЛАР ЎЗБЕКИСТОН ҲАҚИДА

«Рус халқининг қардошларча ёрдами ва ўзбек халқининг революцион кураши туфайли Ўзбекистон бутунлай ўзгариб кетган. Ҳокимият ўзбекларнинг қўлида. Республика Олий Советининг Раиси ҳам, министрлар ҳам ўзбеклар. Олий Совет асосан ўзбек халқ депутатларидан иборат».

Сулаймон бин Сулаймон.
Тунис.

«Касбим тўқувчилик бўлгани учун ҳинд тўқимачилик саноатини жуда яхши биламан. Бу саноат корхоналарида 10 миллион урчуқ ишлайди. Ҳиндистон тўқимачилик саноати ўзининг ишлаб чиқариш қувватлари жиҳатидан жаҳонда учинчи ўринда туради. Мен Англия ва Франциянинг тўқимачилик индустриясини ҳам яхши биламан. Лекин техникасининг мукаммаллиги, ишлаб чиқаришни ташкил этишдаги, ишлаб чиқариш маданияти ва гигиенасини йўлга қўйишдаги афзалликлари жиҳатидан Тошкент тўқимачилик комбинатига тенглаша оладиган корхонани ҳеч қаерда учратган эмасман. Мен бу комбинатда ишлаб чиқаришни чинакам социалистик асосда ташкил этиш намунасини кўрдим».

С. Д. ДАНГЕ.
Ҳиндистон.

«Ўзбекистон аҳолисини Австриянинг аҳолисига тенг деса бўлади. Лекин Австрия индустрияси юксак ривожланган мамлакат бўлган вақтларда, маълумки Ўзбекистон қолоқ мустамлака мамлакат эди. Эндиликда биз Ўзбекистонга келиб, 20 мингдан кўпроқ ишчи ва хизматчи ишлайдиган фабрикани (Тошкент тўқимачилик комбинатини айтмоқчи) кўрдик. Австрияда бунчалик кўп ишчи ишлайдиган корхона йўқ. Мана шу рақамнинг ўзиёқ Ўзбекистон Австриядан анча ўзиб кетганлигини кўрсатади.

Ўзбекистонда қишлоқ хўжалиги соҳасида кўрган нарсаларимизни Австриядаги аҳвол билан ҳатто таққослаб ҳам бўлмайди. Биз бориб кўрган пахтакор колхозда барча меҳнатнинг 90 процентга яқини машиналаштирилган. Шундай қилиб, Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам жаҳондаги илғор мамлакатлардан бирига айланган».

Мартин ГРЮНБЕРГ.
Австрия.

«Шуниси қизиқки, бу ерлар (Мирзачўл демоқчи) Бразилиянинг шарқи-шимолидаги ерларни эслатади; у ерларда ҳам сув етишмайди; улар ҳам унумдор ерлар. Афсуски, Бразилиянинг шарқи-шимолидаги ерларни обод қилиш ҳали ҳеч кимнинг эсига келгани йўқ. Мирзачўлни бахт ва фаровонлик ўлкасига айлантиришга мўлжалланган ва ҳамма ишларни ўз ичига олган жуда катта планни кўриб, ниҳоятда ҳайратда қолганлигимни эътироф этаман. Мен бу ҳақда ўз ватандошларимга албатта гапириб бераман. Менимча, Бразилиянинг шарқи-шимолида яшовчи аҳоли Мирзачўл аҳолисининг ҳозирги аҳволига ва истиқболига суқланиб қараса керак».

Хозе МЕНДЕС.
Бразилия.

«Совет медицинасининг жуда кўп ва хилма-хил воситалари билан ўзбек оилаларига тўла медицина хизмати кўрсатилаётганини кўриб, ҳайратда қолдим. Туғруқхонадан қайтгандан сўнг она ва унинг боласи болалар врачининг доимий назоратида парвариш қилинади. Болаларни даволайдиган болалар поликлиникалари ва катта кишиларни даволайдиган жуда кўп даволаш муассасалари борлигини ҳам ўз кўзим билан кўрдим».

Р. С. СЕКСТОН.
Англия.

«Халқ маорифи Ўзбекистонда илгари қай даражада бўлганлигини яхши билган киши эндиликда эришилган натижаларни кўриб қойил қолмаслиги мумкин эмас. Биз Тошкентдаги педагогика институтида ўқитувчилар тайёрлаш қандай ташкил этилганлигини кўриб, айниқса қойил қолдик. Бу институтда сиртдан ўқиш яхши ташкил этилганлиги биз норвегияликларни жуда ҳайратда қолдирди. Айтишларига қараганда, 5 мингга яқин ўқитувчи бу ерда малака оширмоқда. Умуман Совет Иттифоқида қобилият ва талантларни ривожлантиришда жуда кўп иш қилинмоқда. Бунга биз бориб кўрган Тошкент консерваторияси ҳам ёрқин мисол бўла олади. Ўзбек консерваториясида улуғ композиторимиз Эдвард Григнинг асарларини тинглаш биз норвегияликлар учун алоҳида завқ бағишлади. Ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестри ўзбек халқ куйлари сингари «Кармен» операсининг увертюрасини ва Григнинг рақс музикасини ҳам жуда яхши ижро этди. Хуллас, миллий музиканинг жуда катта қимматли хусусиятлари келажак учун сақлаб борилмоқда ва ҳозирги замон музикасида янада ривожлантирилмоқда».

Аугуст ЛАНГЕ.
Норвегия.

«Жамики сарфлаган меҳнатларингизни сира-сира унутмайман. Мен Қўқонда яшаганлигимдан беҳад бахтиёрман. Сизлар бизни ҳақиқатга ишонч билан қарашга ўргатганликларингиз учун миннатдорчилик билдиришга сўз тополмай қийналади, киши. Биз янада яхшироқ ишлаймиз ва социализм қурамиз. Агар имконият туғилса мен СССРга яна бораман ва албатта Қўқонда меҳмон бўламан. Гарчанд биз бир-биримиздан жуда узоқда яшаётган бўлсак-да, сиз менинг қалбимда абадий сақланиб қоласиз».

Карлос М. ПРИЭТТО.
Куба.

(Қўқондаги қишлоқ хўжалигини механизациялаш билим юртининг ўқитувчисига юборилган мактубдан).

«Покистонда механизация камдан-кам қўлланилади. Сизларда эса ҳамма ерда машиналар ишлаётганини кўрдик. Ўзбекистоннинг пахтачилик соҳасидаги муваффақиятлари билан танишиш бизда янгидан-янги ғоялар туғдирди. Сизлардан ўрганган айрим методларни, жумладан чигитни квадрат-уялаб экиш ва ўғит чиқариш методларини биз ўз мамлакатимизда кенг қўллaнамиз».

Маҳбуб АЛИ.
Покистон.

«Биз Тошкент билан «нон шаҳри», меҳнат шаҳри, гўзаллик ва инсон бахт-саодати шаҳри сифатида танишган эдик. Унинг Осиёдаги икки буюк давлат — Ҳиндистон ва Покистон ўртасидаги ҳарбий можарони бартараф этишга қаратилган тинчлик йўлидаги ҳаракатларининг драматик дақиқаларини у билан бирга ўтказган эдик. Эндиликда эса табиий офатдан жабр кўрган Тошкент билан танишяпмиз.

Тошкентликлар ўзларининг эртанги кунига ишонч билан қарамоқдалар. Ҳозир бутун мамлакат уларга ҳамжиҳатлик кўрсатмоқда, улар ўзларининг янги шаҳрини барпо этмоқдалар».

Зденек ГОРЖЕНИ,
Рудольф НИТТМАНН,
Чехословакия.

ИНСОН АҚЛИ ДУРДОНАЛАРИ

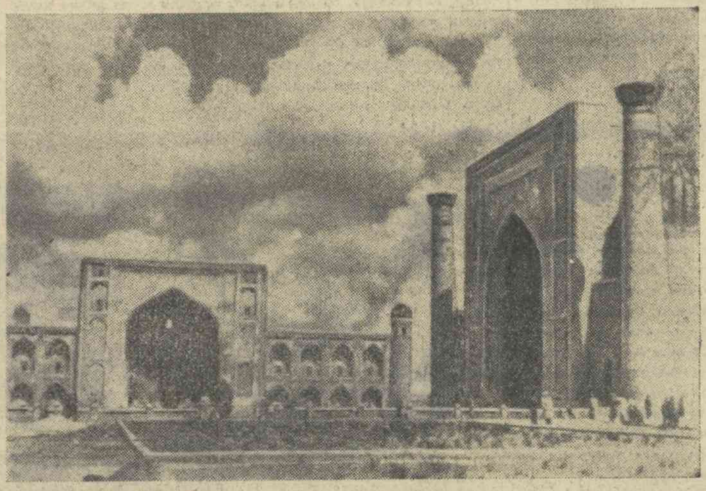

Самарқанд. Регистон. Е. Юдицкий фотоси.

Бухоро. Исмоил Сомоний мақбараси. X аср. Хива. Испомхўжа минораси.
Г. Графкин фотолари.

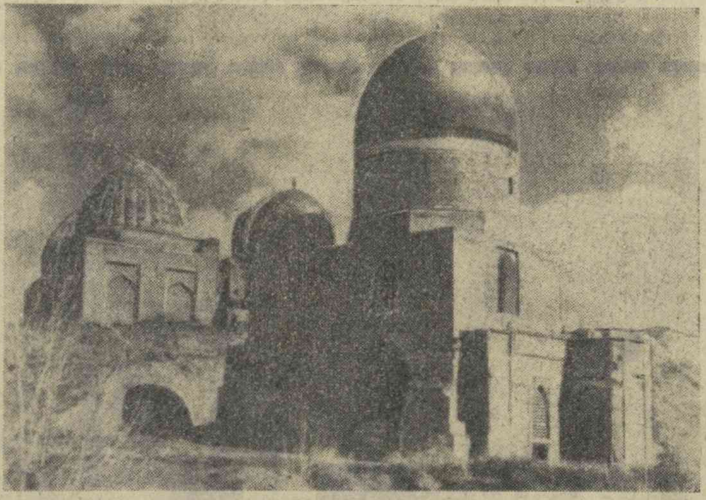

Самарқанд. Шоҳи Зинда мақбаралари ансамбли.
Е. Юдицкий ва З. Пенсон фотоси.

Ўзбекистон — қадимий маданият ўлкаси. Ер юзининг сайқали — Самарқанд ўзининг осори-атиқалари билан машҳур — Бухоро, жаҳон меморчилигининг кўрки — Хоразм башар яратган халқ маданиятининг нодир кўзгусидир.

Бу — доно даҳо меваларини берган ўзбек халқи XI асрда яшаган буюк олимлар Абу Али ибн Сино, Беруний, XV асрда зулмат ичида нур янглиғ порлаган астроном ва математик Улуғбек, жаҳон адабиёти хазинасига ажойиб дурдоналар қўшган шоир Алишер Навоий, инсон бахт-саодатининг мафтуни, XIX аср охирлари ва XX аср бошларида яшаган Фурқат ҳамда Муқимийлар билан ҳам маълум ва мўътабардир.

Халқимиз асрлар давомида яратган маданият дурдоналари йиллар оша ўз салобатини, кўзларни қамаштирувчи тиниқ рангини йўқотмай келмоқда, авлодлар қалбини қувонч ва ифтихор туйғуси билан яшнатмоқда. Улар меҳнатсевар, юксак дидли ота-боболаримизнинг номини улуғлаб, мангу яшовчи, мустаҳкам ҳайкаллардир.

Совет ҳокимияти йилларида ўзбек маданияти янада равноқ топди. Ота-боболаримиз жон фидо қилиб яратган санъат, адабиёт, кошоналар ўтмиш қаровсизлигидан тортиб олинди. Қадимий ёдгорликларни қидириб топиш, қайта тиклаш ва асрашнинг кенг имкониятлари яратилди. Қадимий ёдгорликлар социалистик навқирон маданиятимиз билан бойиб, янада кўркам, янада файзли, янада жозибали бўлиб қолди. Шунинг учун ҳам Совет Иттифоқининг турли бурчакларидан, хорижий мамлакатлардан озод ва обод, қудратли ва қуёшли республикамизга саёҳатга, томошага келувчиларнинг сафи йил сайин тобора ортмоқда. Улар нодир тарихий обидаларни, Советлар даврида гуллаб яшнаган маданиятимиз дурдоналарини кўриб, офарин демоқдалар.

СУРАТЛАРДА: республикамизнинг олтин тупроғида қад кўтарган, халқимиз фазилатларининг рамзи бўлган кошоналар, манзаралар.

ПАХТАЗОР ҚЎШИҒИ

Элимизда кўп чаман,
Қиёси йўқ боғлари,
Атласдан сеп кийинган
Унинг минг кифт тоғлари.

Дарёлари шўх ўйнаб
Манзилим дер чаманзор.
Диёр васфини куйлаб
Яшнаб келади баҳор.

Эл меҳрини бир умр
Сўйлар чўллар боғ бўлиб.
Эл меҳридан бўлиб дур
Сўйлар пахта тоғ бўлиб.

Пахта меҳрин мақтамай
Қўшиқ учмас бу элда,
Чунки пахта ифтиҳор
Ҳар хонада, ҳар дилда.

Водийларни кезганда
Салом берар пахтазор.
Тўрт миллион тонналик
Эл туҳфаси унда бор.

Туҳфа айлаб олтинин
Тўйга чиқар диёрим.
Пахтазор қўшиқларин
Куйлар юракдан торим.

НАЗАРМАТ.

ТОТЛИ ДАРД

Севги қалбга ташласа олов,
Тотли дардга этса гирифтор,
Чулғаб олса бошимни биров,
Ўтса ҳамки тунларим бедор.

Ноёб ишқнинг сахий меҳридан
Ўзга нарса қилмасман ҳавас.
Фақат севги оташи билан
Бир умрга ёниб ўтсам бас.

Маъфура МУҲАМЕДОВА.

А Ё Л

Чиммат ёниб ўтмиш бетига,
Инқилобга кулгу сочган у.
Авайлаган юрак ўтида,
Инқилобнинг ҳуснин
очган у.

Инқилобни ширин алладай
Куйлаб туриб бешик
бошида,
Қувонди у худди боладай,
Шодлик сиғмай ичи-тошига.

Ризқим шу деб турмади
кутиб,
Оқиб кетди курашлар сари.
Ут сачраган йўллардан ўтиб
Маҳкам тутди келажак
барин.

Инқилобнинг омади, иши
Уни хурсанд этса зиёда,
Инқилобнинг
қайғу-ташвишин
Уз дардим деб билди
дунёда...

У лоладай яшнаб чиққан
чоқ,
Қора сочин арқон этдилар.
Деганида: мен—эркка
чанқоқ,
Юрак-бағрини қон этдилар...

Бугун сукут сақла, эй
дунё,
Нурхон учун, Турсуной
учун.
Авжпардада кесилган наво,
Ғунча қолган ҳар чирой
учун!

Ҳа, инқилоб йиллар қатида
Энг муқаддас бир хаёл эди.
Шу хаёлни юрак ўтида
Асраб келган ҳам аёл эди.

Ойдин ҲОЖИЕВА.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР: «ПРАВДА ВОСТОКА» КУЧАСИ № 26 Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, масъул секретарь — В34445, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот ва спорт — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон 48—85, Бухоро 31—41, Қарши разведкаси коммутатори орқали қўшимча) 84, Нукус 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.

№ А—262. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Р. 05793.